

राष्ट्रीय मासिक विश्वात्मक लोकस्वामी वार्ता

RNI No.MAHBIL/2019/79644

POSTAL REGD.NO. MCW 348/2024-26

Published on 10th of Every Month

Posted at Dharavi Post Office, Mumbai-400 017 on 15th of Every Month.

• www.vishwatmaklokswamivarta.com • वर्ष : ७ वे • अंक : ५ • मुंबई, मार्च २०२६ • पृष्ठ : १२ • मूल्य : ₹३/- • संपादक : चंद्रशेखर लिंगय्या स्वामी

'विश्वात्मक लोकस्वामी वार्ता'
युट्यूब चॅनल ला बातमी, मुलाखत,
लाईव्ह म्हणजे महाराष्ट्रासह
देशातील तळागाळापर्यंत पोहचणे
मग आजच आम्हाला संपर्क करा
आणि आपले हक्काचे मत मांडा
You Tube Channel
@chandrashekarswami1786
Like Share SUBSCRIBE

रस्ते बांधण्याचे काम ९० टक्के भूसंपादन झाल्यानंतरच सुरु होणार

मुंबई : भूसंपादन प्रक्रिया पूर्ण होऊन ९० टक्के जमीन प्रत्यक्ष ताब्यात आल्याशिवाय रस्त्याच्या कामाला सुरुवात करू नये, अशा सूचना सार्वजनिक बांधकाम विभागाला देण्यात आल्याची माहिती मंत्री शिवेंद्रराजे यांनी विधानसभेत दिली

बीड, शिरूर, कासार तालुक्यातून जाणाऱ्या राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक ३६१च्या रखडलेल्या कामाबाबत संदीप क्षीरसागर आणि मोनिका राजळे यांनी मांडलेल्या लक्षवेधी सूचनेच्या उत्तरावेळी मंत्री शिवेंद्रराजे बोलत

होते. अनेक वेळा भूसंपादन आणि वनजमिनीच्या अडचणीमुळे प्रकल्पांना विलंब होतो. या पार्श्वभूमीवर मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या मान्यतेने विभागाकडून एक महत्त्वाची सूचना देण्यात आली आहे. यानुसार, आतापासून ९० टक्के भू-संपादन पूर्ण होऊन संबंधित जमीन प्रत्यक्ष ताब्यात आल्याशिवाय कोणत्याही रस्त्याच्या कामाला सुरुवात करण्यात येणार नाही. यापूर्वी अनेक ठिकाणी असे झाले की रस्त्याचे काम सुरु झाले, पण भू-संपादन पूर्ण न झाल्यामुळे

रस्ते अर्धवट राहिले. काही ठिकाणी खराब झाले आणि त्यामुळे अपघातांचाही धोका वाढला. त्यानंतर भूसंपादनासाठी द्यावी लागणारी भरपाईची रक्कमही वाढत गेली. लोकप्रतिनिधी तसेच नागरिकांकडून वारंवार तक्रारी येऊ लागल्या. याच कारणामुळे सार्वजनिक बांधकाम विभागाने ९० टक्के भू-संपादन पूर्ण होऊन जमीन ताब्यात आल्याशिवाय प्रकल्पाचे काम सुरु करायचे नाही अशा सूचना दिल्याचे मंत्री शिवेंद्रराजे यांनी विधानसभेत सांगितले.

म्हाडाच्या मोबाईल ॲपचा शुभारंभ; आता सर्व सेवा फक्त एका क्लिकवर

मुंबई : सर्वसामान्यांचे घराचे स्वप्न पूर्ण करणाऱ्या महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र अधिकारिणीने (म्हाडा) आता डिजिटल क्रांतीच्या दिशेने मोठे पाऊल टाकले आहे. म्हाडाच्या सेवा अधिक पारदर्शी आणि गतिमान करण्यासाठी 'डिजीम्हाडा' (DiGiMHADA) या मोबाईल ॲपचे लोकार्पण करण्यात आले आहे. म्हाडाचे उपाध्यक्ष तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी संजीव जयस्वाल यांच्या हस्ते वांद्रे येथील मुख्यालयात या ॲपचा शुभारंभ करण्यात आला.

सर्व प्रक्रिया आता अर्जदाराच्या हातातील मोबाईलमध्ये बंदिस्त झाल्या आहेत. 'नागरिक केंद्रित प्रशासन ही काळाची गरज असून, डिजीम्हाडाच्या माध्यमातून आम्ही म्हाडा आणि जनता यांच्यातील भिंत पाडण्याचा प्रयत्न केला आहे,' असे मत संजीव जयस्वाल यांनी यावेळी व्यक्त केले. विशेष म्हणजे, या ॲपमध्ये माहिती अधिकार अंतर्गत अर्ज करण्याची सुविधाही देण्यात आली आहे, ज्यामुळे म्हाडाच्या कारभारात अधिक पारदर्शकता येईल. म्हाडाने नागरिकांच्या सोयीसाठी अधिकृत व्हॉट्सॲप सेवा देखील सुरु केली आहे. नागरिक ९३२६२५८९११वर कॉल करून या व्हॉट्सॲप सेवेशी कनेक्ट होऊ शकतात.

▶▶पान ५ वर

केंद्रीय राज्यमंत्री रामदास आठवले यांची राज्यसभा खासदार पदाची हॅट्टीक

मुंबई - रिपब्लिकन पक्षाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष केंद्रीय सामाजिक न्याय राज्यमंत्री रामदास आठवले यांनी राज्यसभेचा फॉर्म भरला असून महाराष्ट्रातून राज्यसभेतून निवडून जाणाऱ्या ७ खासदारांची बिनविरोध निवड झाली. त्यात रामदास आठवले यांचा समावेश आहे. रामदास आठवले यांची भाजपच्या सहकार्यातून पुत्र जीत आठवले, सलग तिसऱ्यांदा राज्यसभेवर निवड होत आहे. यंदा राज्यसभेवर निवड झाल्यानंतर रामदास आठवले यांची राज्यसभेच्या

खासदार पदाची हॅट्टीक साधणार आहेत. रामदास आठवले यांनी राज्यसभेचा उमेदवारीचा अर्ज विधान भवनात दाखल केल्यानंतर चैत्यभूमी येथे येवून महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना विनम्र अभिवादन केले. यावेळी त्यांच्या समवेत त्यांच्या पत्नी सिमाताई आठवले, पुत्र जीत आठवले, रिपब्लिकन पक्षाचे अविनाश महातेकर, राजा सरवदे, सिध्दार्थ कासारे, एम.एस. नंदा, पप्पु कागदे आदि अनेक मान्यवर उपस्थित होते. ▶▶पान ५ वर

मुंबई महानगरपालिका 'जी' उत्तर विभाग यांच्या हद्दीत असणाऱ्या धारावी विभागात मोठ्या प्रमाणात बेकायदेशीर बांधकामे सुरु

■ धारावी विभागातील काळा किल्ला शनी मंदिर समोर धारावी मुंबई १७ येथे मोकळ्या जागेवर कब्जा आणि वाढीव बांधकाम ■

मुंबई (प्रतिनिधी) : धारावी विभागातील काळा किल्ला शनी मंदिर समोर धारावी मुंबई १७ येथे मोकळ्या जागेवर कब्जा आणि वाढीव बांधकाम सर्रास होत आहे. पालिका वसाहत विभागाचे अधिकारी कारवाई करत नाही. इमारत विभागाचे अधिकारी कारवाई करत नाहीत. तसेच धारावी पुनर्वसन प्रकल्पाचे अधिकारी डीआरपी यांचेही अधिकारी कारवाई करत नाहीत. रोज धारावीत मोठ्या प्रमाणात अनधिकृत बांधकाम वाढत आहे याच्यावर कारवाई करणार कोण महाराष्ट्र सरकारने धारावीचा विकास करण्याच्या दृष्टिकोनातून विकासाचे महत्त्वाचे पाऊल उचलले परंतु विकासाच्या नावाखाली धारावीतील कॉन्स्ट्रक्टर माफिया आणि

प्रभाग क्र १८६ येथे हिमालय हॉटेल मागे साईबाबा नगर गांधी मैदान धारावी मुंबई १७ येथे व्यावसायिक गाळाचे बेकायदेशीर बांधकाम, पालिकेचे इमारत विभाग आणि वसाहत विभाग कारवाई करत नाहीत मग कारवाई करणार कोण?

कब्जेदारक भूखंड माफिया मिळेल तिकडे कब्जा करून अनधिकृत बांधकाम करत आहेत त्यांच्यावर कारवाई करा अशी मागणी होत आहे. धारावी शनी मंदिर समोर मोकळ्या जागेवर छोटा एक झोपडा असताना तेथे बेकायदेशीररित्या भले मोठे अधिकृत बांधण्यात आले आहे. तरी पालिका प्रशासन डीआर बीएमसीचे अधिकारी का कारवाई करत नाहीत. या सर्व अनधिकृत बांधकामांना पालिकेचे आणि डी आर पी चे अधिकारी यांचे संरक्षण लाभले आहे का ? धारावीतील रहिवाशांनी अशा अनधिकृत बांधकामावर कारवाई करण्याची मागणी केली आहे

सं पा द की या

भारताच्या अर्थव्यवस्थेवर आणि धोरणांवर होणारे दूरगामी परिणाम अमेरिका-इराण युद्ध २०२६

मार्च २०२६ मध्ये पश्चिम आशियातील तणावाने एका भीषण युद्धाचे रूप धारण केले आहे. अमेरिका आणि इराण यांच्यातील हा लष्करी संघर्ष केवळ दोन देशांपुरता मर्यादित न राहता, त्याचे पडसाद संपूर्ण जगात उमटत आहेत. भारतासाठी हे युद्ध एक मोठे 'जिओपॉलिटिकल' (भू-राजकीय) आव्हान ठरले असून, ऊर्जा सुरक्षा, अर्थव्यवस्था आणि परराष्ट्र धोरण या तिन्ही आघाड्यांवर भारताची कसोटी लागत आहे.

भारत आपल्या गरजेच्या ८५% पेक्षा जास्त कच्चे तेल आयात करतो. इराण आणि अमेरिका यांच्यातील युद्धामुळे जागतिक बाजारपेठेत कच्च्या तेलाचा पुरवठा विस्कळीत झाला आहे.जगातील २०% तेल व्यापार याच मार्गातून होतो. इराणने हा मार्ग रोखल्यास किंवा युद्धाच्या छायेमुळे येथील वाहतूक मंदावल्यास कच्च्या तेलाच्या किमती प्रति बॅरल \$१०० ते \$१३० पर्यंत जाण्याची शक्यता वर्तवण्यात आली आहे.

आयात बिल: तेलाच्या किमतीत प्रत्येक \$१० ची वाढ झाल्यास भारताच्या आयात बिलात सुमारे १३ ते १४ अब्ज डॉलर्सची भर पडते. यामुळे भारताची चालू खात्यातील तूट वाढून रुपयाचे मूल्य घसरण्याची भीती निर्माण झाली आहे.इंधन दरवाढीचा थेट परिणाम वाहतूक खर्चावर होतो. मालवाहतूक: डिझेलचे दर वाढल्यामुळे भाजीपाला, धान्य आणि जीवनावश्यक वस्तूंची वाहतूक महाग झाली आहे. यामुळे २०२६ च्या मध्यापर्यंत भारतात महागाईचा दर ६% ते ७% च्या वर जाण्याची भीती तज्ज्ञांनी व्यक्त केली आहे.

पेट्रोल-डिझेलसोबतच स्वयंपाकाच्या गॅसचे दर वाढल्याने मध्यमवर्गीय आणि गरीब कुटुंबांच्या बजेटवर मोठा ताण आला आहे.युद्ध सुरू होताच भारतीय शेअर बाजारात मोठी घसरण पाहायला मिळाली आहे.गुंतवणूकदारांचे नुकसान: परदेशी संस्थात्मक गुंतवणूकदार युद्धजन्य परिस्थितीत आपली गुंतवणूक सुरक्षित समजल्या जाणाऱ्या सोन्यात किंवा अमेरिकन डॉलर्समध्ये वळवतात. यामुळे भारतीय बाजारातून मोठ्या प्रमाणावर भांडवल बाहेर जात आहे. जोपर्यंत युद्ध थांबत नाही, तोपर्यंत बाजारात अस्थिरता कायम राहिल, ज्याचा फटका सामान्य गुंतवणूकदारांना बसत आहे.भारतासाठी इराणमधील 'चाबहार बंदर' हे धोरणात्मकदृष्ट्या अत्यंत महत्त्वाचे आहे.भारताने अफगाणिस्तान आणि मध्य आशियाशी व्यापार करण्यासाठी चाबहार बंदरात मोठी गुंतवणूक केली आहे. युद्धामुळे या बंदराच्या कामकाजावर आणि रेल्वे मार्गाच्या बांधकामावर (चाबहार-जाहेदान रेल्वे) मर्यादा आल्या आहेत. 'इंटरनॅशनल नॉर्थ-साउथ ट्रान्सपोर्ट कॉरिडॉर' या महत्त्वाकांक्षी प्रकल्पालाही या युद्धामुळे खीळ बसली आहे.खाडी देशांमध्ये (UAE, सौदी अरेबिया, कतार इ.) सुमारे ९० लाख भारतीय राहतात. इराणने प्रत्युत्तरादाखल अमेरिकेच्या खाडीतील तळांवर हल्ले केल्यास तेथे राहणाऱ्या भारतीयांच्या सुरक्षेचा प्रश्न गंभीर होईल. त्यांना मायदेशी परत आणण्यासाठी 'ऑपरेशन गंगा' सारखी मोठी मोहीम राबवावी लागू शकते.उत्पन्नाचा स्रोत: खाडी देशांतून भारतात येणारा पैसा हा भारताच्या परकीय चलन साठ्याचा मोठा आधार आहे. युद्धाच्या भीतीमुळे तेथील अर्थव्यवस्था मंदावल्यास हा पैशाचा ओघ कमी होईल. ■■■

मुंबई प्रदूषणाच्या विळख्यात अडकलेले 'मायाजाल'

एकेकाळी अरबी समुद्राच्या खऱ्याखऱ्या गारव्यासाठी ओळखली जाणारी 'मुंबई' आज धुराच्या आणि प्रदूषणाच्या दाट धुक्यात हरवताना दिसत आहे. मुंबईची ओळख ही 'कधीही न झोपणारं शहर' अशी आहे, पण आज हेच शहर श्वास घेण्यासाठी धडपडत आहे. प्रगती आणि विकास यांच्या शर्यतीत आपण निसर्गाला इतकं मागे सोडलं आहे की, आता मुंबईचे आकाश निळे न राहता राखाडी रंगाचे झाले आहे.

गेल्या काही वर्षांत मुंबईतील हवेच्या गुणवत्तेचा निर्देशांक चिंताजनकरीत्या खालावला आहे. अनेकदा मुंबईतील प्रदूषणाची पातळी दिल्लीसारख्या शहराच्याही पुढे गेल्याचे पाहायला मिळते. हिवाळ्याच्या दिवसांत तर परिस्थिती अत्यंत गंभीर होते. समुद्रावरून येणाऱ्या वाऱ्यांमुळे मुंबईतील प्रदूषण पूर्वी वाहून जात असे, मात्र आता बांधकामांच्या भिंती आणि वाहनांचा धूर इतका वाढला आहे की, समुद्रही हतबल झाला आहे.

अफाट बांधकाम आणि पायाभूत सुविधा: मुंबईत सध्या मेट्रो, कोस्टल रोड आणि पुनर्विकासाचे हजारो प्रकल्प सुरू आहेत. या बांधकामांतून उडणारी धूळ हवेत मिसळून 'पार्टिक्युलेट मॅटर' वाढवत आहे. मुंबईच्या रस्त्यांवर धावणाऱ्या गाड्यांची संख्या लाखांच्या घरात आहे. वाहतूक कोंडीमुळे इंधनाचे अर्धवट ज्वलन होते, ज्यातून कार्बन मोनोऑक्साइड आणि नायट्रोजन डायऑक्साइड

यांसारखे विषारी वायू बाहेर पडतात. मुंबईच्या उपनगरांत आणि लगतच्या भागात असलेल्या रासायनिक कंपन्या आणि कारखाने आजही नियमांचे उल्लंघन करून धूर हवेत सोडतात. डम्पिंग ग्राऊंड्सवर लागणारी आग आणि कचरा जाळण्याच्या प्रवृत्तीमुळे मुंबईच्या हवेत विषारी धूर पसरतो. देवनार डम्पिंग ग्राऊंडचा प्रश्न याचे ज्वलंत उदाहरण आहे.प्रदूषण ही केवळ पर्यावरणाची समस्या नसून ती सार्वजनिक आरोग्याची आणीबाणी आहे. लहान मुले आणि वृद्धांमध्ये दमा, ब्रॉन्कायटिस आणि सततचा खोकला यांचे प्रमाण वाढले आहे. सूक्ष्म धूलिकण फुफ्फुसावाटे रक्तात मिसळतात, ज्यामुळे हृदयविकाराचा झटका येण्याचा धोका वाढतो. सततचा कोलाहल आणि प्रदूषित वातावरणामुळे चिडचिडेपणा आणि तणाव वाढतो. हवेच्या प्रदूषणासोबतच मुंबई 'ध्वनी प्रदूषणाने' देखील ग्रासलेली आहे. गाड्यांचे हॉर्न, सण-उत्सवातील डीजेचा

आवाज आणि बांधकामांचा खडखडाट यामुळे मुंबईकरांची शांतता हिरावली गेली आहे. शांतता क्षेत्रांतही आवाजाची पातळी मर्यादितपेक्षा जास्त असते, ज्याचा परिणाम लोकांच्या ऐकण्याच्या क्षमतेवर होत आहे. मुंबईला या विळख्यातून बाहेर काढण्यासाठी शासन आणि नागरिक दोघांनाही एकत्र यावे लागेल. खासगी गाड्याऐवजी मेट्रो, लोकल आणि बेस्ट बसचा वापर वाढवणे गरजेचे आहे. इलेक्ट्रिक वाहनांना प्रोत्साहन देणे हा एक उत्तम पर्याय आहे.मुंबईत आरे कॉलनीसारख्या फुफ्फुसांचे रक्षण करणे आणि शहरी भागात 'मियावाकी' पद्धतीने वनीकरण करणे आवश्यक आहे. बांधकामाच्या ठिकाणी धूळ रोखण्यासाठी पडदे लावणे आणि पाणी फवारणे बंधनकारक केले पाहिजे. नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्यांवर कडक दंड आकारला जावा.ओला आणि सुका कचरा वेगळा करून त्यावर शास्त्रीय प्रक्रिया केल्यास डम्पिंग ग्राऊंडवरील भार कमी होईल. ■■■

पर्यावरणातील बदल: पृथ्वीसमोरील महासंकट

हा २१ व्या शतकातील मानवजातीसमोर असलेला सर्वात मोठा धोका आहे. हा केवळ वैज्ञानिक चर्चेचा विषय नसून, आपल्या अस्तित्वाचा प्रश्न बनला आहे. निसर्गाचा समतोल बिघडल्यामुळे आज संपूर्ण पृथ्वी एका संकटकाळातून जात आहे.

पर्यावरण म्हणजे आपल्या सभोवतालची परिस्थिती, ज्यात हवा, पाणी, जमीन आणि सर्व सजीव सृष्टीचा समावेश होतो. पृथ्वीवर अब्जावधी वर्षांपासून हवामानात नैसर्गिक बदल होत आले आहेत. मात्र, गेल्या १५०-२०० वर्षांत, विशेषतः औद्योगिक क्रांतीनंतर, हे बदल अत्यंत वेगाने आणि विनाशकारी पद्धतीने होत आहेत. यालाच आपण 'ग्लोबल वॉर्मिंग' किंवा 'हवामान बदल' म्हणून ओळखतो. मानवी हस्तक्षेपामुळे निसर्गाचे चक्र पूर्णपणे विस्कळीत झाले आहे.

२. पर्यावरणातील बदलाची प्रमुख

कारणे

पर्यावरणातील बदलाला प्रामुख्याने मानवनिर्मित घटक जबाबदार आहेत. हरितगृह वायूंचे उत्सर्जन कोळसा, तेल आणि नैसर्गिक वायू यांसारख्या जीवाश्म इंधनांच्या ज्वलनामुळे कार्बन डायऑक्साइड मिथेन आणि नायट्रस ऑक्साइड यांसारख्या वायूंचे प्रमाण वातावरणात वाढले आहे. हे वायू सूर्याची उष्णता शोषून घेतात आणि पृथ्वीचे तापमान वाढवतात.

जंगलतोड: वृक्ष हे कार्बन डायऑक्साइड शोषून घेण्याचे नैसर्गिक स्रोत आहेत. शहरीकरण, रस्ते बांधणी

आणि शेतीसाठी मोठ्या प्रमाणावर जंगलतोड केली जात आहे. झाडे कमी झाल्यामुळे वातावरणातील उष्णता वाढत आहे.

औद्योगिकीकरण: कारखान्यांमधून निघणारा धूर आणि विषारी रसायने थेट हवा आणि पाण्यात मिसळत आहेत. यामुळे हवेची गुणवत्ता खालावली असून ओझोन थराचे नुकसान होत आहे.

प्लास्टिकचा अतिवापर: प्लास्टिक हे विघटन न होणारे पदार्थ असल्याने ते जमीन आणि समुद्राचे प्रदूषण वाढवत आहेत, ज्याचा परिणाम परिसंस्थेवर होत आहे.

आधुनिक शेती पद्धती: रासायनिक खतांचा अतिवापर आणि पशुपालनामुळे मोठ्या प्रमाणात मिथेन वायू उत्सर्जित होतो, जो पर्यावरणासाठी घातक आहे.

३. पर्यावरणातील बदलाचे गंभीर परिणाम

हवामान बदलाचे परिणाम आता आपल्याला उघड्या डोळ्यांनी दिसत आहेत. ■■■

थोडक्यात

सलग १५ डब्यांची लोकल लवकरच सेवेत;
पश्चिम रेल्वेमार्गावर देशातील पहिली गाडी!

मुंबई : देशातील पहिली सलग १५ डब्यांची लोकल चेन्नईस्थित इंटिग्रल कोच फॅक्टरीने (आयसीएफ) तयार केली आहे. ही पहिलीच लोकल पश्चिम रेल्वेच्या ताफ्यात लवकरच येणार आहे. पश्चिम रेल्वे मार्गावर १२ डब्यांच्या लोकलच्या वेळेवर १५ डब्यांच्या लोकल चालवण्यात येणार आहेत. गर्दीच्या वेळी १५ डब्यांच्या गाडीत एकाच वेळी ७,५५५ प्रवासी प्रवास करू शकतील. विरार-अंधेरीनंतर वांद्रिपर्यंत १५ डबा लोकलचा विस्तार करण्यासाठी विलेपार्ले, सांताक्रूझ, खार रोड आणि वांद्रि या चार स्थानकांची फलाटांची लांबी वाढवण्याचे काम सुरू आहे.

सहा महिन्यांत सुरू होणार बीएसएनएलची ५ जी सेवा

मुंबई : सरकारी दूरसंचार कंपनी भारत संचार निगम लिमिटेडची (बीएसएनएल) ५जी सेवा पुढील सहा महिन्यांमध्ये सुरू होणार आहे. बीएसएनएलचे अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक रॉबर्ट रवी यांनी यासंदर्भात

दिल्लीतील एआय समिटमध्ये माहिती दिली. त्यांनी सांगितले, की पुढील सहा महिन्यांमध्ये बीएसएनएलच्या ५जी सेवेचे दिल्लीत सॉफ्ट लॉच करण्यात येईल. दिल्लीतून ५जी सेवेची चाचणी आणि सुरूवात करण्यात येणार आहे.

ई-पीक पेरा नोंदणीसाठी ऑफलाइन फोटो अपलोडची सुविधा

मुंबई : राज्यातील ई-पीक पेरा नोंदणी प्रक्रियेत नेटवर्क किंवा सर्व्हरच्या अडचणीमुळे शेतकऱ्यांना येणाऱ्या समस्यांवर उपाय म्हणून ऑफलाइन फोटो नोंदणीची सुविधा उपलब्ध करण्यात आली आहे. शेतकऱ्यांनी नेटवर्क नसतानाही आपल्या शेतातील पिकाचा फोटो काढून ठेवला तर नेटवर्क उपलब्ध झाल्यानंतर तो आपोआप प्रणालीवर अपलोड होईल, अशी माहिती महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांनी विधानसभेत दिली. अर्थसंकल्पीय अधिवेशनातील प्रश्नोत्तराच्या तासात आमदार अनिल पाटील यांनी राज्यातील पीक पेरा नोंदणी प्रक्रियेत येणाऱ्या अडचणींबाबत प्रश्न उपस्थित केला. पाटील यांनी सांगितले की, २०२१ पासून ई-पीक पेरा प्रणाली मोठ्या प्रमाणावर सुरू झाली असून २०२५-२६ पासून ती कडक पद्धतीने अंमलात आणली जात आहे. मात्र ग्रामीण भागात अनेक ठिकाणी नेटवर्क नसणे, सर्व्हर डाऊन होणे, जीपीएस युटी तसेच संबंधित अधिकाऱ्यांची अनुपलब्धता यामुळे शेतकऱ्यांना पीक पेरा नोंदणी करताना अडचणी येत आहेत. त्यामुळे नेटवर्क समस्यांवर उपाय, ऑफलाइन सुविधा, जनजागृतीसाठी विशेष शिबिरे आणि जिल्हा स्तरावर हेलपडेस्क उभारण्याबाबत सरकार काय उपाययोजना करणार आहे, असा प्रश्न त्यांनी उपस्थित केला. महसूल मंत्री बावनकुळे म्हणाले की, ई-पीक पेरा नोंदणीसाठी आता डीसीएस प्रणाली कार्यान्वित करण्यात आली आहे. या प्रणालीमुळे शेतकऱ्यांना नेटवर्क उपलब्ध नसतानाही शेतातील पिकाचा फोटो मोबाईलवर घेता येतो. नेटवर्क उपलब्ध झाल्यानंतर तो फोटो आपोआप प्रणालीवर अपलोड होतो. त्यामुळे नेटवर्क नसल्यामुळे नोंदणी थांबण्याची समस्या कमी होणार आहे.

मुंबईच्या 'एफ' दक्षिण आणि 'एफ' उत्तर प्रभाग समितीमध्ये शिवसेनेच्या मानसी सातमकर यांचा विजय

मुंबई : मुंबई महापालिकेच्या प्रभाग समिती अध्यक्षपदासाठी १७ प्रभाग समित्यांपैकी ६ प्रभाग समित्यांच्या निवडणुका पार पडल्या. यामध्ये एफ दक्षिण आणि एफ उत्तर या प्रभाग समितीमध्ये नाट्यमय रित्या निकाल लागला. उबाठाकडे जाणारी प्रभाग समिती आता महायुतीकडे आली. या प्रभाग समितीमध्ये उबाठाच्या उमेदवार श्रध्दा जाधव यांचा विजय निश्चित मानला जात असतानाच शिवसेनेचे महापालिका गटनेते अमेय घोले तसेच माजी नगरसेवक मंगेश सातमकर यांनी उबाठाच्या उमेदवार श्रध्दा जाधव यांचा पराभव करत शिवसेनेच्या मानसी सातमकर यांना विजय मिळवून दिला.

मुंबई महापालिकेच्या सहा प्रभाग समिती अध्यक्षपदाच्या निवडणुका पार पडल्या. त्यात तीन ठिकाणी बिनविरोध निवड झाली. बिनविरोध निवडीमध्ये सी अँड डी प्रभाग समिती अध्यक्षपदी आकाश पुरोहित, आर उत्तर व आर मध्य प्रभाग समिती अध्यक्षपदी प्रकाश दरेकर आणि आर दक्षिण प्रभाग समिती अध्यक्षपदी लीना देहेकर यांचा समावेश होता. ए, बी आणि ई प्रभाग समिती अध्यक्षपदासाठी काँग्रेसच्यावतीने

ज्ञानराज निकम आणि भाजपचे रोहिदास लोखंडे यांच्यात लढत होती. या प्रभाग समिती निवडणुकीत निकम यांना ७ तर प्रतिस्पर्धी उमेदवार रोहिदास लोखंडे यांना ५ मते मिळाली. 'पी पूर्व' आणि 'पी पश्चिम' प्रभाग समिती अध्यक्षपदासाठी झालेल्या निवडणुकीत भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाचे उमेदवार हैदरअली शेख हे १० मते मिळवून निवडून आले. तर त्यांचे प्रतिस्पर्धी राष्ट्रवादी काँग्रेस (शप) पक्षाचे उमेदवार अजित रावराणे यांना ८ मते मिळाली. या प्रभागात भाजप ६, शिवसेना १ अशा प्रकारे महायुतीचे ७ सदस्य आहेत. तर उबाठा ५, काँग्रेस ४, मनसे एक आणि राष्ट्रवादी काँग्रेस (शप) १ अशाप्रकारे सदस्य आहे.

त्यामुळे महायुतीसोबत अजित रावराणे गेल्यामुळे त्यांचे संख्याबळ ८ असून काँग्रेस, मनसे, उबाठाचे १० एवढे संख्याबळ होत आहे. 'एफ दक्षिण' व 'एफ उत्तर' प्रभाग समिती अध्यक्षपदासाठी झालेल्या निवडणुकीत नाट्यमय निकाल लागला. या प्रभागात महायुतीचे ८ आणि उबाठा, मनसे, काँग्रेस आणि सपाचे मिळून ९ सदस्य संख्या असल्यामुळे महायुतीचा उमेदवार मानसी

सातमकर यांचा पराभव निश्चित मानला जात होता. त्यामुळे महाविकास आघाडीच्या उमेदवार उबाठा नगरसेविका श्रध्दा जाधव यांचा विजय निश्चित मानला जात होता. यासाठी उबाठासह मनसेचे नगरसेवक फेटा बांधून सभागृहात दाखलही झाले होते. परंतु पहिल्या १५ मिनिटांमध्ये उमेदवारी मागे घेण्याच्या कालावधीमध्ये काँग्रेसच्या नगरसेविका आयेशा वणू आणि सपाच्या नगरसेविका इरम सिध्दीकी या सभागृहात पोहोचल्याच नाही. यामुळे पिठासीन अधिकारी रितू तावडे यांनी प्रभाग समिती अध्यक्षपदी मानसी सातमकर यांना विजयी घोषित केले.

मुंबईचे ससून बंदर होणार 'ग्लोबल'

मुंबई : मुंबईतील ऐतिहासिक आणि आर्थिकदृष्ट्या महत्त्वाच्या असलेल्या ससून मासेमारी बंदराला जगातील सर्वोत्तम बंदर बनविण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने मोठे पाऊल उचलले आहे. ससून डॉकचा चेहरामोहरा बदलण्यासाठी फिनलंडमधील कंपन्यांसोबत महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाने सामंजस्य करार केला असून, यामुळे हे बंदर आधुनिक, स्वच्छ आणि पर्यावरणीयदृष्ट्या शाश्वत होईल, असा विश्वास मत्स्यव्यवसाय मंत्री नितेश राणे यांनी व्यक्त केला. हॉटेल ताज पॅलेस येथे आयोजित कार्यक्रमात फिनलंडमधील हेल्वर, मिरासिस आणि रिक्कर रीसायकल या तीन कंपन्यांसोबत हा करार करण्यात आला. याप्रसंगी फिनलंडचे वाणिज्यदूत एरिक अफ हॅलोस्ट्रॉम, इंग्लंडच्या परराष्ट्र मंत्रालयाचे राज्य सचिव जुका सोलोवारा, राज्याचे मत्स्य व्यवसाय सचिव एन. रामास्वामी, आयुक्त विजय सूर्यवंशी, व्यवस्थापकीय संचालक प्रकाश खपाले आदी मान्यवर उपस्थित होते. यावेळी मंत्री नितेश राणे म्हणाले की, 'मुंबई पोर्ट ट्रस्टच्या मालकीचा जुना ससून डॉक आणि केंद्र-राज्य शासनाच्या अखत्यारीतील नवीन डॉक हे मासेमारी समुदायासाठी महत्त्वाचे आर्थिक केंद्र आहे. येथे १ हजार ५६० नोंदणीकृत नौका असून वार्षिक सरासरी ५० ते ६० हजार मेट्रिक टन मासळीची उलाढाल होते. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या नेतृत्वाखाली ससून डॉकला जागतिक मानकानुसार आदर्श बंदर बनवणे हे आमचे ध्येय आहे', असे त्यांनी सांगितले. ससून डॉक परिसरात गेल्या काही काळापासून मोठ्या प्रमाणावर सुधारणा करण्यात आल्या आहेत. यात प्रामुख्याने नेट मॅडिंग शेड, वर्कशॉप, भूमिगत पाण्याची टाकी, संरक्षण भिंत आणि सुरक्षा रक्षक घरांचे नूतनीकरण आदी कामांचा समावेश आहे. त्याचप्रमाणे बर्फ संयंत्र, घाटाच्या भिंतीचे मजबुतीकरण, मच्छिमारांसाठी विश्रांती कक्ष आणि आधुनिक लिलाव हॉलची कामे प्रगतीपथावर आहेत.

शिव रेल्वे स्टेशन पादचारी बोगद्यात अंधाराचे साम्राज्य

मुंबई (प्रतिनिधी) : गेली वर्षभर शिव रेल्वे स्टेशन परिसरात ब्रिज बांधण्याचे काम चालू आहे. त्यानिमित्त शिव स्टेशनकडे जाणारा जुना पादचारी बोगदा पाडकाम करून शिव रेल्वे स्टेशन मधून धारावीकडे जाणारा भुयारी बोगदा मार्ग तयार केला असून त्या बोगदा मार्गावर भिकारी फेरीवाला व कुत्र्यांची ये-जा आणि अंधाराचे साम्राज्य अस्वच्छता यातून पादचारांच्या मार्ग काढावा लागतो ही बाब उघडपणे निदर्शनास येत असताना रेल्वे प्रशासन महापालिका प्रशासन संबंधित अधिकारी वर्ग गप्प का यामध्ये काही दुर्घटना घडल्यास याची जबाबदारी प्रशासनावर राहिल लोकांना सुविधा देना हे प्रशासनाचं काम असताना याकडे दुर्लक्ष केले जात आहे. त्यामुळे असुरक्षितता अस्वच्छता या समस्यांना सामोरे जावे लागत आहे. कृपया या भुयारी शिव रेल्वे स्टेशन मास्टर किंवा महानगरपालिका अधिकारी लक्ष देऊन भुयारी मार्ग प्रकाशमय करून स्वच्छ करावा अशी मागणी धारावी नागरिक समिती संघटक सचिव श्री दिलीप गाडेकर श्री मंगेश खरटमल श्री मयूर कांबळे यांनी केली आहे.

वडाळा येथील विद्यालंकार कॉलेज समोर असलेल्या मोकळ्या जागेवर व्यावसायिक गाळ्यांवर पालिका आणि कलेक्टरची कारवाई

मुंबई (प्रतिनिधी) : मुंबई महानगरपालिका एफ नॉर्थ यांच्या हद्दीत येणाऱ्या वडाळा पूर्व येथील विद्यालंकार कॉलेज समोर असलेल्या कलेक्टरच्या जागेवर विभागातील भूमाफिया यांनी बेकायदेशीर गाळे बांधले होते सदर बाबत कलेक्टर आणि पालिका अधिकार्यांनी सदर संपूर्ण गाळे जमीनदोस्त केले आहेत.

वडाळा पूर्व येथील विद्यालंकार कॉलेज समोर असलेल्या बस स्टॉप च्या मागे मोट्या प्रमाणात व्यावसायिक गाळे बांधण्यात आले होते सदर गाळे हे परिसरात असलेल्या कलेक्टर च्या जागेवर बांधण्यात आले होते याबाबत असंख्य तक्रारी प्राप्त झाल्यावर पालिकेचे आणि कलेक्टरचे अधिकारी यांनी संयुक्तरीत्या एकत्र येऊन परिसरात बांधलेले बेकायदेशीर व्यावसायिक गाळे जमीनदोस्त केले आहेत मिळेल तिथे मोकळ्या जागेवर अनधिकृत बांधकाम करत असल्याने कॉन्ट्रॅक्टर माफिया यांच्यावर एमआरटीपी आणि मोक्या लावण्याची मागणी विभाग येथील लोकांनी केली आहे.

ई-रिक्षा, ई-बाईकसाठी आता परवाना बंधनकारक; परिवहन मंत्री प्रताप सरनाईक

मुंबई : राज्यात रिक्षा आणि टॅक्सीसाठी नवीन परमिट देण्याची प्रक्रिया गेल्या दोन दिवसांपासून तात्पुरती स्थगित करण्यात आली आहे. तथापि, प्रवासी वाहतूक करणाऱ्या ई-रिक्षा व ई-बाईकनां यापुढे मोटार वाहन विभागाकडे रितसर नोंदणी करून परवाना घेणे बंधनकारक करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. अशी माहिती परिवहन मंत्री प्रताप सरनाईक यांनी दिली.

आतापर्यंत इलेक्ट्रिक रिक्षांना (ई-रिक्षा) प्रवासी वाहतुकीसाठी स्वतंत्र परवाना घेण्याची सक्ती नव्हती. मात्र, वाढत्या ई-वाहनांच्या संख्येचा विचार करता केंद्र शासनाच्या नियमानुसार प्रवासी वाहतुकीत एकसमान नियम लागू करण्यासाठी ई-रिक्षा व ई-बाईक साठीही परवाना प्रक्रिया बंधनकारक करण्याचा निर्णय घेण्यात येत आहे. या निर्णयामुळे पारंपरिक रिक्षा, टॅक्सी आणि इलेक्ट्रिक रिक्षा या सर्व प्रकारच्या वाहनांसाठी समान नियम लागू राहतील. तसेच प्रवासी वाहतुकीच्या व्यवस्थेत पारदर्शकता वाढविणे आणि अनियमितता टाळणे हा यामागील उद्देश असल्याचे मंत्री सरनाईक म्हणाले.

परवाना प्रक्रियेत सुलभता आणण्यासाठी परिवहन विभागाकडून 'एक खिडकी योजना' सुरू करण्याची तयारी सुरू आहे. या योजनेअंतर्गत अर्ज स्वीकारणे, कागदपत्रांची पडताळणी आणि मंजूरी प्रक्रिया एकाच ठिकाणी सुलभ पद्धतीने पार पाडली जाणार आहे. तथापि, कोणत्याही प्रकारचा गैरव्यवहार किंवा अनियमितता टाळण्यासाठी प्रवासी वाहतूक करणाऱ्या सर्व प्रकारच्या वाहनांसाठी परमिट घेणे अनिवार्य राहणार आहे. नवीन नियमानुसार इलेक्ट्रिक रिक्षा व ई-बाईकसाठीही परमिट घेणे आवश्यक राहिल, असे प्रतिपादन मंत्री सरनाईक यांनी केले आहे.

'वन नेशन-वन रेशन' मध्ये महाराष्ट्र अव्वल

मुंबई : पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या संकल्पनेतून साकारलेल्या 'वन नेशन, वन रेशन कार्ड' या महत्त्वाकांक्षी योजनेचा लाभ घेण्यात महाराष्ट्र राज्य देशात आघाडीवर असल्याचे स्पष्ट झाले आहे. श्रमिकांना मिळाला आहे. रोजगाराच्या राज्याच्या आर्थिक पाहणी (२०२५-२६) निमित्ताने महाराष्ट्रात येणाऱ्या परप्रांतीय मजुरांना अन्नासाठी वणवण करावी लागू लाख परराज्यांतील शिधापत्रिकाधारकांनी नये, यासाठी 'आंतरराज्यीय पोर्टेबिलिटी' योजना सुरू करण्यात आली. अहवालानुसार, उत्तर प्रदेश, बिहार व इतर राज्यांतील १८.९७ लाख कार्डधारकांनी महाराष्ट्रातून धान्य घेतले. याउलट, महाराष्ट्रातील १.४० लाख कार्डधारकांनी राज्याबाहेर असताना या सुविधेचा लाभ घेतला आहे. रेशन दुकानांवरील पारदर्शक ऑनलाईन यंत्रणेमुळे हे शक्य झाले आहे.

महाराष्ट्रातील सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतून धान्य उचलले असून, केंद्र सरकारच्या या अंत्योदय योजनेचा मोठा आधार स्थलांतरित श्रमिकांना मिळाला आहे. रोजगाराच्या राज्याच्या आर्थिक पाहणी (२०२५-२६) निमित्ताने महाराष्ट्रात येणाऱ्या परप्रांतीय मजुरांना अन्नासाठी वणवण करावी लागू लाख परराज्यांतील शिधापत्रिकाधारकांनी नये, यासाठी 'आंतरराज्यीय पोर्टेबिलिटी' योजना सुरू करण्यात आली. अहवालानुसार, उत्तर प्रदेश, बिहार व इतर राज्यांतील १८.९७ लाख कार्डधारकांनी महाराष्ट्रातून धान्य घेतले. याउलट, महाराष्ट्रातील १.४० लाख कार्डधारकांनी राज्याबाहेर असताना या सुविधेचा लाभ घेतला आहे. रेशन दुकानांवरील पारदर्शक ऑनलाईन यंत्रणेमुळे हे शक्य झाले आहे.

महाराष्ट्रातील सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतून धान्य उचलले असून, केंद्र सरकारच्या या अंत्योदय योजनेचा मोठा आधार स्थलांतरित श्रमिकांना मिळाला आहे. रोजगाराच्या राज्याच्या आर्थिक पाहणी (२०२५-२६) निमित्ताने महाराष्ट्रात येणाऱ्या परप्रांतीय मजुरांना अन्नासाठी वणवण करावी लागू लाख परराज्यांतील शिधापत्रिकाधारकांनी नये, यासाठी 'आंतरराज्यीय पोर्टेबिलिटी' योजना सुरू करण्यात आली. अहवालानुसार, उत्तर प्रदेश, बिहार व इतर राज्यांतील १८.९७ लाख कार्डधारकांनी महाराष्ट्रातून धान्य घेतले. याउलट, महाराष्ट्रातील १.४० लाख कार्डधारकांनी राज्याबाहेर असताना या सुविधेचा लाभ घेतला आहे. रेशन दुकानांवरील पारदर्शक ऑनलाईन यंत्रणेमुळे हे शक्य झाले आहे.

'मिनी मॉल', 'कॉफे' सारख्या सुविधा रेल्वे स्थानकावरच

मुंबई : मध्य आणि पश्चिम रेल्वेवरील अनेक स्थानकांवर गर्दीचे विभाजन करण्यासाठी एलिक्ट्रेडे डेक उभारण्यात आले आहेत. या डेकवर उपलब्ध असलेल्या जागेचा उपयोग करून रेल्वेचा भाडेव्यतिरिक्त महसूल वाढवण्याचा निर्णय घेतला आहे. सध्या पश्चिम रेल्वेवरील स्थानकांवर असलेल्या डेकवर नवे उपक्रम सुरू करण्याचा विचार आहे. स्थानकांवरील डेकवर सुविधा : मध्य आणि पश्चिम रेल्वेच्या अनेक स्थानकांवर गर्दीचे विभाजन करून प्रवाशांना स्थानकावर चालायला जागा उपलब्ध करून देण्यासाठी हे डेक उभारले आहेत. या डेकवर सध्या तिकीट काउंटर, शौचालय, खाद्य पदार्थांचे स्टॉल, दुकाने आणि बसण्याच्या व्यवस्था उपलब्ध आहेत. पश्चिम रेल्वेच्या खार, गोरेगाव, बोरिवली, कांदिवली आणि अंधेरी रेल्वे स्थानकांवरील डेकवर सध्या या सुविधा सुरू आहेत. हे डेक रेल्वे स्थानकांना जिने, पादाचारी पूल, सरकते जिने आणि रेल्वे पुलांशी जोडण्यासाठी बांधले गेले आहेत.

मुंबईतील झोपडपट्टी पुनर्विकास योजनेत केवळ जमिनीवरील झोपड्यांनाच मान्यता, पोटमाळे ग्राह्य नाहीत

मुंबई (प्रतिनिधी)- मुंबईतील झोपडपट्टी पुनर्विकास योजनेत (SRA) आता केवळ जमिनीवरील (Ground Floor) मूळ झोपड्यांनाच अधिकृत मानले जाणार असून, पोटमाळे (Loft/Mezzanine) ग्राह्य धरले जाणार नाहीत, असा महत्त्वाचा निर्णय घेण्यात आला आहे. यापुढे केवळ पात्र झोपडीधारकांनाच पुनर्विकासात नवीन घर मिळेल, अनधिकृत बांधकामांना मंजूरी मिळणार नाही.

पुनर्विकासासाठी विचार केला जाईल. क्लस्टर योजना: ५० एकरपेक्षा मोठ्या भूखंडांवर समूह (Cluster) पुनर्विकास केला जाणार आहे. पात्रता निकष: १ जानेवारी २०११ किंवा त्यापूर्वीच्या (काही विशेष प्रकरणांत त्यापुढे) झोपड्या पात्र ठरतील. संमतीची गरज नाही: नवीन धोरणानुसार, पुनर्विकासासाठी रहिवाशांच्या संमतीची अट शिथिल करण्यात आली आहे. हा निर्णय अनधिकृत पोटमाळ्यांवर निर्बंध आणून पुनर्विकास प्रक्रिया अधिक पारदर्शक करण्यासाठी घेण्यात आला आहे

पान नं १ वरून

म्हाडाच्या मोबाईल ॲपचा शुभारंभ; आता सर्व सेवा फक्त एका क्लिकवर

► या सेवेमुळे त्यांना म्हाडाशी संबंधित प्रश्नांची उत्तरे त्वरित मिळू शकतील आणि आवश्यक फॉर्म आणि अर्ज डाउनलोड करता येतील. म्हाडाच्या जवळजवळ सर्व सेवा एकाच डिजिटल प्लॅटफॉर्मवर उपलब्ध करून देण्यासाठी डिजीम्हाडा ॲप विकसित करण्यात आले आहे. हे ॲप नागरिकांना विविध सेवा प्रदान करेल.

कोणकोणत्या सेवा ऑनलाईन मिळणार ?

घरांच्या लॉटरीसाठी अर्ज करणे ई-बिलिंग सेवा सार्वजनिक सेवा हमी कायद्यांतर्गत सेवा म्हाडा अधिकृत सूचना तक्रार निवारण पोर्टल ई-लिलाव ऑटो डीसीआर परवानगी प्रणाली

कंत्राटदार नोंदणी म्हाडा प्रकल्पांची माहिती ब्लॉग आणि लेख या ॲपचे प्रमुख वैशिष्ट्य म्हणजे म्हाडाच्या गृहनिर्माण योजनांशी संबंधित संपूर्ण प्रक्रिया आता डिजिटल असेल. घरांच्या लॉटरीची माहिती, ऑनलाईन नोंदणी, आवश्यक कागदपत्रे अपलोड करण्यासाठी, अर्जांची स्थिती तपासा, हे वेळेवर अचूक आणि प्रमाणित माहिती प्रदान करेल आणि नागरिकांना फसव्या माहितीपासून वाचवेल. तसेच या ॲपने सुरक्षित लॉगिन प्रणाली आणि प्रमाणित डिजिटल प्रक्रिया लागू केली आहे, ज्यामुळे नागरिकांच्या वैयक्तिक माहितीची संपूर्ण सुरक्षा सुनिश्चित होते. ॲपमध्ये लॉग इन करण्यासाठी मोबाईल नंबर आणि ओटीपी वापरून नोंदणी आवश्यक आहे.

केंद्रीय राज्यमंत्री रामदास आठवले यांची राज्यसभा खासदार पदाची हॅट्टीक

► रिपब्लिकन पक्षाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष केंद्रीय सामाजिक न्याय राज्यमंत्री ना. रामदास आठवले यांनी प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदींच्या मंत्रिमंडळात जुलै २०१६ मध्ये केंद्रीय राज्यमंत्री पदाची शपथ घेतली. त्यानंतर २०१९ मध्ये दुसऱ्यांदा केंद्रीय राज्यमंत्री पदाची शपथ घेतली. त्यानंतर २०२४ मध्ये तिसऱ्यांदा केंद्रीय राज्यमंत्री पदाची शपथ घेतली. त्यामुळे केंद्रीय न्याय राज्यमंत्री पदाची सलग तिसऱ्यांदा शपथ घेवून रामदास आठवले यांनी केंद्रीय सामाजिक न्याय राज्यमंत्री पदाची हॅट्टीक केलेली आहे. यापूर्वी सन २०१४ मध्ये ना. रामदास आठवले यांची भाजपच्या सहकार्यातून राज्यसभेवर निवड झाली. त्यानंतर २०२० मध्ये ना. रामदास आठवले यांची राज्यसभेवर निवड झाली. यंदा २०२६ रोजी सुध्दा भाजपच्या

सहकार्यातून राज्यसभेवर निवड होत आहे. या निवडीचे वैशिष्ट्य असे रिपब्लिकन पक्ष हा राष्ट्रीय लोकशाही आघाडी (एनडीए) चा घटक पक्ष आहे. भाजपच्या कोटयातून ना. रामदास आठवले यांना राज्यसभेची उमेदवारी देण्यात आली. त्यांनी २०१४ मध्ये २०२० व २०२६ मध्ये यंदा सुध्दा ना. रामदास आठवले यांनी रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया (आठवले) या आपल्या पक्षाच्या एबी फॉर्मवरच राज्यसभेचा अर्ज दाखल केलेला आहे. यापूर्वी २ वेळा राज्यसभेवर रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया पक्षाच्या एबी फॉर्मवरच ना. रामदास आठवले यांची निवड झालेली आहे. ना. रामदास आठवले यांची भाजप आणि महायुतीच्या आमदारांच्या मतदानाच्या बळावरच राज्यसभेवर निवड झालेली आहे.

मुंबई सेंट्रल रेल्वस्थानकाजवळील पुलाचे नामकरण; आता होणार 'पुण्यश्लोक राजमाता अहिल्यादेवी होळकर' पूल

मुंबई : विकासकामांची गुणवत्ता राखत कामे गतीने पूर्ण करण्यास राज्य शासनाचे प्रथम प्राधान्य आहे. त्याच पद्धतीने बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने गती आणि गुणवत्तेसह विहीत मुदतीच्या चार महिने आधीच मुंबई सेंट्रल रेल्वस्थानकालगतच्या पुलाच्या पुर्नबांधणीचे काम केवळ १५ महिन्यात पूर्ण केले आहे, ही निश्चितच अभिनंदनीय बाब आहे. या पुलाचे नामकरण पुण्यश्लोक राजमाता अहिल्यादेवी होळकर असे करण्यात येणार असल्याचे मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी सांगितले.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्यावतीने आयोजित मुंबई सेंट्रल रेल्वस्थानकालगतच्या पुलाच्या कामाच्या लोकार्पण कार्यक्रमात मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस बोलत होते. या लोकार्पण कार्यक्रमात उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे दूरदृष्ट्यप्रणालीद्वारे उपस्थित होते. लोकार्पण कार्यक्रमस्थळी विधानपरिषदेचे

सभापती प्रा.राम शिंदे, कौशल्यविकास मंत्री मंगलप्रभात लोढा, कृषी मंत्री दत्तात्रय भरणे, आमदार गोपीचंद पडळकर, आमदार अमिन पटेल, महापौर रितु तावडे, उपमहापौर संजय घाडी, विरोधी पक्षनेत्या किशोरी पेडणेकर, मुंबई महानगरपालिकेचे आयुक्त भूषण गगराणी यांच्यासह लोकप्रतिनिधी, महापालिका पदाधिकारी व अन्य संबंधित मान्यवर उपस्थित होते.

मुख्यमंत्री फडणवीस म्हणाले की, मुंबई

सेंट्रल रेल्वस्थानकाजवळच्या या १३० वर्ष जुन्या पुलाची कालमर्यादा संपली होती आणि वाहतूकीच्या दृष्टीने अतिशय उपयुक्त असलेल्या या पुलाचे पुर्नबांधणी काम गतीने पूर्ण करणे गरजेचे होते. हे लक्षात घेऊन बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने कालबद्ध नियोजनद्वारे अतिशय वेगाने या पुलाची पुर्नबांधणी विहीत मुदतीच्या चार महिने आधी पूर्ण केल्याबद्दल मुंबई महानगरपालिकेचे पदाधिकारी, अधिकारी वर्ग यांचे अभिनंदन मुख्यमंत्री यांनी केले. मुंबईतील अजून जवळपास सहा पूल आता तयार होत असून त्यांचे काम अंतिम टप्प्यात आहे. त्यामुळे येत्या दोन तीन महिन्यात इतर सहा पुलांचे लोकार्पण ही महानगर पालिकेच्या माध्यमातून होईल. महानगरपालिकेत निर्वाचित प्रतिनिधी आल्याने महानगरपालिकेच्या कामाला अधिक गती आणि अधिक लोकाभिमुखता येईल, असे मुख्यमंत्री यावेळी म्हणाले.

पनवेल-कर्जत लोकल ट्रेन सुरु होणार

मुंबई : पनवेल आणि कर्जत या दोन्ही स्थानकांना जोडणारा प्रकल्प लवकरच पूर्ण होणार आहे. तसे पाहिले तर पनवेल आणि कर्जत रेल्वे स्थानके ही छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस स्थानकावरून दोन दिशेला असलेली शेवटची रेल्वे स्थानके आहेत. पनवेल हे मध्य रेल्वेच्या हार्बर मार्गावरील शेवटचे रेल्वे स्थानक आहे. तर, कर्जत हे मध्य रेल्वे मार्गावरील उपनगरीय रेल्वेचे शेवटचे स्थानक आहे. त्यामुळे एका स्थानकातून दुसऱ्या स्थानकात जायचे असेल तर आधी ठाणे स्थानकात येऊन ट्रान्स हार्बर मार्गाने पुढे जावे लागते. परंतु आता नवीन कॉरिडोरमुळे पनवेल आणि कर्जतच्या मध्ये थेट लोकल रेल्वे केनक्विट्टि मिळणार आहे. मुंबई अर्बन ट्रान्सपोर्ट प्रकल्पा अंतर्गत मुंबई रेल विकास महामंडळ हे पनवेल कर्जत उपनगरीय रेल्वे कॉरिडोरची निर्मिती करत आहे.

मुंबई-गोवा महामार्गासाठी मे महिन्याची डेडलाइन!

मुंबई : गेल्या बारा वर्षांपासून रखडलेला मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्गावरील माणगाव आणि इंदापूर बायपासचा अपवाद वगळता हा मार्ग मेपर्यंत पूर्ण होईल, असे

आश्वासन सार्वजनिक बांधकाम मंत्री शिवेंद्र राजे भोसले यांनी विधान परिषदेत दिले. गोवा महामार्गाच्या कामाबाबत विधान परिषद सदस्य निरंजन डावखरे यांनी प्रश्न विचारला होता. तर शिमग्याला गावी जाणाऱ्या कोकणवासीयांना प्रचंड यातना सहन कराव्या लागतात. मुंबई-गोवा महामार्गांतरचा समृद्धी महामार्ग झाला. कंत्राटदाराच्या निष्काळजीपणामुळे महामार्ग रखडला. हा मार्ग कधीपर्यंत पूर्ण होणार, असा सवाल भाजपचे प्रवीण दरेकर यांनी विचारला. मंत्री भोसले यांनी त्यावर उत्तर देताना, मुंबई-गोवा महामार्गाच्या कामाची वस्तुस्थिती मांडली.

स्वच्छतेसाठी आणि पर्यावरण संवर्धनासाठी संगम प्रतिष्ठान आंध्रप्रदेशात दाखल

मुंबई : मुंबई महानगरपालिकेच्या घन कचरा व्यवस्थापन खात्यात गेली १२ वर्षे अविरत सुका कचरा वर्गीकरण आणि पर्यावरण संवर्धनासाठी हातात हात घालून कार्यरत असलेल्या संगम प्रतिष्ठान या संस्थेने गेल्या सहा महिन्यात बेंगलोर, मुन्नार, कन्नूर, हैदराबाद, तामिळनाडू, तेलंगणा सोबत आता आंध्रप्रदेशातील विजयवाडा नगरपालिकेत स्वच्छता अभियानाचे अहत्व पटवून देताना स्वच्छतेचा दर्जा उंचावण्यासाठी जनजागृती आणि श्री आर या संकल्पनेचा प्रचार आणि प्रसार सुरू

केला असून स्थानिक नगरपालिका, पंचायत समित्या आणि राज्य सरकार तर्फे संगम प्रतिष्ठान चे कौतुक होताना दिसते आहे.

याकामी कोकाकोला वेबरेजेस ने पुढाकार घेतला असून संगम

प्रतिष्ठानच्या पाठी खंबीरपणे उभी असून येत्या वर्षभरात दक्षिण भारतासोबत उत्तर भारत आणि विशेषतः महाराष्ट्र आणि मुंबईतील सर्व सण उत्सवात ही चळवळ लोकाभिमुख करण्याचा मानस आहे.

या कामी संगम प्रतिष्ठान ची कोअर टीम पूर्णवेळ यासाठी नियोजन आणि व्यवस्थापन करण्यासाठी सज्ज असल्याचे संस्थेच्या सचिव अॅडव्होकेट कोमल तानाजी घाग यांनी सांगितले.

आरोग्यविषयक सर्व माहिती आभा कार्डद्वारे डिजिटल स्वरूपात : आरोग्यमंत्री प्रकाश आंबटकर

मुंबई : राज्यातील सर्व नागरिकांचे आभा अकाउंट तयार करण्याचे काम आरोग्य विभागाच्या वतीने सुरू आहे. या अकाउंटमुळे नागरिकांनी पूर्वी केलेल्या तपासण्या, उपचार, औषधे व लसीकरणाची माहिती डिजिटल स्वरूपात उपलब्ध होणार आहे. या 'डिजिटल हेल्थअकाउंट कार्ड'मुळे संपूर्ण आरोग्यविषयक माहिती डिजिटल पद्धतीने उपलब्ध होणार आहे, अशी माहिती सार्वजनिक आरोग्यमंत्री प्रकाश आंबटकर यांनी दिली. मंत्रालयातील आरोग्यमंत्र्यांच्या

दालनात झालेल्या या बैठकीस डॉ. सुनील कुमार बरनवाल (सीईओ, एनएचए), डॉ. पंकज कुमार अरोरा (डारेक्टर, एबीडीएम,) राज्याचे आरोग्य सचिव ई. रवींद्रन, आरोग्य सहसंचालक डॉ.सुनीता गोल्हाईत यांच्यासह इतर वरिष्ठ अधिकारी उपस्थित होते. महाराष्ट्र शासन विविध आरोग्य योजना प्रभावीपणे राबवत असून, एबीडीएम च्यामाध्यमातून महाराष्ट्र डिजिटल हेल्थ क्षेत्रातही चांगली

कामगिरी करेल असा विश्वास केंद्रीय अधिकाऱ्यांनी व्यक्त केला. आयुष्मान भारत डिजिटल मिशन (एबीडीएम) च्या माध्यमातून प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली देशाच्या

आरोग्य व्यवस्थेत अभूतपूर्व परिवर्तन घडत असून, महाराष्ट्र आरोग्य विभागही 'डिजिटल आरोग्य क्रांती' साकारण्यासाठी वेगाने पावले उचलत आहे.

आरोग्य मंत्री प्रकाश आंबटकर म्हणाले की, प्रधानमंत्री, मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांचा आरोग्य क्षेत्रात आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या वापरावर विशेष भर आहे. मुख्यमंत्री व उपमुख्यमंत्र्यांच्या मार्गदर्शनाखाली राज्यात आयुष्यमान भारत डिजिटल मिशन प्रभावीपणे राबविण्यात येत आहे.

घर खरेदीत फसवणूक करणाऱ्या बिल्डरांची मालमत्ता जप्त होणार

मुंबई : राज्यात आपले गृहस्वप्न साकार करू पाहणाऱ्या हजारो सर्वसामान्यांची बिल्डरांकडून होणारी फसवणूक आता राज्य सरकारने गंभीरपणे घेतली आहे. महारेराने घरखरेदीदारांच्या नुकसानभरपाईपोटी जारी केलेल्या आदेशांची पायमल्ली करणाऱ्या आणि वसुलीस दाद न देणाऱ्या विकासकांवर कठोर कारवाई करण्याचा निर्णय सरकारने घेतला आहे. फसवणूक करणाऱ्या अशा बिल्डरांची मालमत्ता जप्त करून त्यातून ग्राहकांची थकौत रक्कम वसूल केली जाईल, अशी घोषणा प्रभारी गृहनिर्माण मंत्री शंभूराज देसाई यांनी गुरुवारी विधानसभेत केली. आमदार अतुल भातखळकर, जितेंद्र आव्हाड, सुलभा खोडके, प्रताप पाटील चिखलीकर यांसह अन्य सदस्यांनी महारेराच्या कारभारावर जोरदार ताशेरे ओढले. मुंबई, ठाणे आणि पुण्यात सुमारे १ हजार २०० ग्राहकांची ७९२ कोटी रुपयांची फसवणूक झाल्याची धक्कादायक आकडेवारी सभागृहात मांडण्यात आली. महारेरा स्थापन झाल्यापासून १ हजार २९१ तक्रारदारांच्या बाजूने ७९२ कोटींचे वसुली आदेश देण्यात आले. मात्र, यातील २०० कोटींचे आदेश जिल्हाधिकाऱ्यांनी 'वसुली शक्य नाही' असे कारण देत परत पाठवले आहेत.

गुढीपाडवा

गुढीपाडवा हा महाराष्ट्रातील सर्वांत महत्त्वाचा सण असून तो मराठी नववर्षाचे स्वागत करणारा सण आहे. चैत्र महिन्यातील शुक्ल पक्षातील पहिल्या दिवशी गुढीपाडवा साजरा केला जातो. निसर्गातील नवे चैतन्य, आनंद, आणि नवी सुरुवात या सणाचा मुख्य उद्देश आहे. गुढीपाडवा हा सण केवळ धार्मिकच नाही, तर सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, आणि सामाजिकदृष्ट्याही खूप महत्त्वाचा आहे.

गुढीपाडवाची ओळख आणि महत्त्व

गुढीपाडवा म्हणजेच हिंदूंच्या नववर्षाची सुरुवात! हा दिवस निसर्गातील नव्या ऋतूची सुरुवात दर्शवतो. शेतकऱ्यांसाठी हा दिवस खूप महत्त्वाचा आहे कारण तो रबी हंगामाच्या शेवटी आणि नवे पीक घरात आणण्याचा उत्सव मानला जातो.

महाराष्ट्रात या दिवशी घरोघरी गुढी उभारली जाते. गुढी ही विजयाचे आणि मंगलतेचे प्रतीक आहे. गुढीचे पूजन केल्याने घरात सुख, शांती, आणि समृद्धी येते, असा विश्वास आहे.

गुढीपाडवाचा इतिहास आणि सांस्कृतिक महत्त्व : गुढीपाडवा हा सण अनेक ऐतिहासिक आणि पौराणिक कथांशी जोडलेला आहे. रामायणानुसार, या दिवशी भगवान रामाने रावणावर विजय मिळवून लंकेवर विजय प्राप्त केला होता. त्याच्या या ऐतिहासिक विजयाचे प्रतीक म्हणून गुढी उभारली जाते.

याच प्रकारे, मराठा साम्राज्य स्थापनेसाठी छत्रपती शिवाजी महाराजांनी केलेल्या विजयांचा सन्मान म्हणूनही गुढी उभारली जाते. गुढीपाडवा निसर्गात नवीन जीवन आणि उर्जा आणतो. झाडांवर नवी पालवी, शेतात नवे पीक, आणि आंब्याच्या

मोहराचा गंध या सणाची खासियत आणि महत्त्व वाढवतात. या दिवशी निसर्गाच्या पुनरुज्जीवित होण्याचे दृश्य पाहायला मिळते, आणि ते सणाच्या आनंदात भर घालते. गुढीपाडवा केवळ धार्मिक सण नाही, तर तो आपल्या सांस्कृतिक वारशाचा आणि ऐतिहासिक अभिमानाचा प्रतीक आहे. हा सण एकत्र येऊन कुटुंब आणि समाजात नवा उत्साह आणतो आणि आपल्याला आपला इतिहास आणि परंपरा ओळखण्याची प्रेरणा देतो. गुढीपाडवा आपल्या जीवनात नवचैतन्य आणणारा एक महत्त्वाचा दिवस आहे.

निसर्ग आणि गुढीपाडवा

गुढीपाडवा हा सण निसर्गाशी नाते सांगतो. या दिवसाचा संबंध वसंत ऋतूशी आहे, जो निसर्गाच्या नवीन चैतन्याचे प्रतीक आहे. शेतकऱ्यांसाठी नवे पीक आणि शेतसफाईचा हा दिवस खूप महत्त्वाचा असतो.

गुढीपाडवाच्या निमित्ताने लोक घरासमोर झाडांची रोप लावतात, पर्यावरण रक्षणाच्या मोहिमा राबवतात, आणि निसर्गाशी जोडलेली परंपरा जपतात.

गुढीपाडवाचे पारंपरिक खाद्यपदार्थ

गुढीपाडवा सणाच्या निमित्ताने महाराष्ट्रात पारंपरिक पदार्थ तयार केले जातात. या दिवशी गोड पदार्थांना विशेष महत्त्व दिले जाते. गुढीपाडवाचे खास पदार्थ : पुरणपोळी: गोड चण्याच्या डाळीच्या पुरणाने भरलेली पोळी, हा सणाचा अविभाज्य भाग आहे. श्रीखंड: गोडसर दह्याचे श्रीखंड पूरीसोबत खाण्याचा आनंद गुढीपाडवाला वाढवतो.

कडूलिंब-गूळ: या दिवशी कडू-गोड चवीचा अनुभव घेण्यासाठी कडूलिंब आणि गूळाचे मिश्रण खाल्ले जाते. याचा अर्थ जीवनात कडू-गोड

अनुभवांना स्वीकारणे आहे.

बासुंदी: खवा, साखर, आणि सुकामेवा याने बनवलेली बासुंदी हा गुढीपाडवाचा गोड पदार्थ आहे.

गुढीपाडवा कसा साजरा केला जातो ?

गुढी उभारणे ही या सणाची एक महत्त्वाची परंपरा आहे. गुढी उभारताना बांबूला रेशमी कापड, फुलांची माला, साखरेच्या गाठी, आणि कडुलिंबाची पाने बांधली जातात. त्यावर चांदीचा किंवा तांब्याचा कलश ठेवून उत्साह आणि समृद्धीचे प्रतीक अशी गुढी उभारली जाते. घराची स्वच्छता आणि रांगोळीने सजावट केली जाते, ज्यामुळे घरात नवचैतन्य आणि आनंद येतो. गुढीपाडवाच्या दिवशी घराच्या प्रवेशद्वारावर गुढी उभारून पूजा केली जाते आणि प्रसाद वाटला जातो. हे एक धार्मिक अनुष्ठान असते ज्यात कुटुंबीय एकत्र येऊन सामूहिक पूजा करतात. यशियाय, सांस्कृतिक कार्यक्रमांसाठी लोकगीतं, नृत्य, आणि पारंपरिक खेळांचे आयोजन केले जाते, ज्यामुळे सणाच्या आनंदात रंग भरतात. गुढीपाडवा हा नव्या वर्षाच्या सुरुवातीचा दिवस असतो, ज्यात लोक शुभमहूर्तावर नवीन कामांची किंवा व्यवसायांची सुरुवात करतात. त्यामुळे गुढीपाडवा सणाला एक

सकारात्मक, आनंददायक, आणि नवा उत्साह आणणारा सण मानला जातो.

गुढीपाडवाचा सामाजिक आणि सांस्कृतिक संदेश

गुढीपाडवा हा सण आपल्याला जीवनातील सकारात्मकतेचा आणि एकतेचा संदेश देतो. या सणामुळे समाजातील लोक एकत्र येऊन आनंद साजरा करतात, ज्यामुळे सामाजिक एकता वाढते. हा सण नवीन संधी, उमेद आणि सकारात्मकतेचे प्रतीक मानला जातो. या दिवशी प्रत्येकाला नवीन सुरुवातीची प्रेरणा मिळते. गुढीपाडवा निसर्गाशी जुळलेल्या परंपरांसोबत साजरा केला जातो, ज्यामुळे पर्यावरण संरक्षणाचा संदेश दिला जातो. प्रत्येक घटक या सणाच्या माध्यमातून जीवनातील आनंद, एकता आणि पर्यावरणाची काळजी घेण्याची शिकवण मिळवतो. गुढीपाडवा हा फक्त सण नसून तो नव्या सुरुवातीचा, आनंदाचा आणि संस्कृती जपण्याचा एक विशेष दिवस आहे. तो आपल्याला जीवनातील चांगुलपणा, सकारात्मकता, आणि कृतज्ञतेचे महत्त्व शिकवतो.

आपण सर्वांनी मिळून गुढीपाडवा साजरा करताना पर्यावरण रक्षणाचा संदेश पसरवावा आणि आपल्या परंपरांना जपावे.

श्रीराम नवमी

श्री विष्णूचा सातवा अवतार श्रीरामाच्या जन्माप्रीत्यर्थ श्रीराम नवमी साजरी करतात. चैत्र शुद्ध नवमीला रामनवमी असे म्हणतात. या दिवशी पुष्य नक्षत्रावर, मध्यान्ही, कर्क लग्नी सूर्यादी पाच ग्रह असताना अयोध्येत रामचंद्राचा जन्म झाला. कित्येक राममंदिरांतून चैत्र शुद्ध प्रतिपदेपासून नऊ दिवस हा उत्सव चालतो. रामायणाचे पारायण, कथाकीर्तन आणि राममूर्तीला विविध श्रृंगार अशा प्रकारे हा उत्सव साजरा होत असतो.

नवमीच्या दिवशी दुपारी रामजन्माचे कीर्तन होते. मध्यान्हकाळी, कुंची घातलेला एक नारळ पाळण्यात ठेवून तो पाळणा हलवतात. भक्तमंडळी त्यावर गुलाल आणि फुले उधळतात. श्रीरामतत्त्वाचा लाभ मिळण्यासाठी 'श्रीराम जय राम जय राम' हा नामजप जास्तीत जास्त करावा. धर्माच्या सर्व मर्यादा पाळणारा अर्थात 'मर्यादापुरुषोत्तम', आदर्श पुत्र, आदर्श बंधू,

आदर्श पती, आदर्श मित्र, आदर्श राजा, आदर्श शत्रू असा सर्वार्थाने आदर्श ठरेल असा एकमेव 'श्रीराम'! आदर्श राज्याला आजही रामराज्याचीच उपमा देतात.

आजही आदर्श बंधूप्रेमाला राम-लक्ष्मणाची उपमा देतात. श्रीराम एकपत्नीव्रती होता. सीतेचा त्याग केल्यावर विरक्तपणे राहिला.

रामाने सुग्रीव, विभीषण इत्यादींना संकटकाळात मित्राप्रमाणे मदत केली. प्रजेने सीतेबाबत संशय व्यक्त केल्यावर वैयक्तिक सुखाचा विचार न करता, राजधर्म म्हणून आपल्या धर्मपत्नीचा त्याग केला. रावणाच्या मृत्यूनंतर अग्निसंस्कार करायला त्याचा भाऊ विभीषणने नकार दिला, तेव्हा रामाने त्याला सांगितले, 'मरणाबरोबर वैर संपते. तू जर रावणाचा अंत्यसंस्कार करणार नसलास, तर मी करीन. तो माझाही भाऊच आहे.'

श्रीरामाने धर्माच्या सर्व मर्यादा पाळल्या; म्हणूनच त्याला 'मर्यादापुरुषोत्तम' म्हणतात. श्रीराम एकवचनी होता, श्रीरामाचा एकच बाण लक्ष्य वेधीत असल्याने त्याला दुसरा बाण मारावा लागत नसे. सुग्रीवाने रामाला

विचारले, 'बिभीषण शरण आल्यावर तुम्ही त्याला लंकेचे राज्य दिले. (युद्धाला सुरुवात होण्यापूर्वीच रामाने तसे सांगितले होते.) आता रावण शरण आला, तर काय करणार ?' त्यावर राम म्हणाला, 'त्याला अयोध्या देईन. आम्ही सर्व भाऊ जंगलात राहायला जाऊ. स्थितप्रज्ञता हे उच्च आध्यात्मिक पातळीचे लक्षण आहे. श्रीरामाची स्थितप्रज्ञावस्था पुढील श्लोकावरून लक्षात येते.

प्रसन्नता न गतानभिषेकतः तथा न मम्ले वनवासदुःखतः । मुखाम्बुजश्री रघुनंदनस्य या सदास्तु मे मंजुल मंजुलमंगलप्रदा ॥

अर्थ : राज्याभिषेकाची वार्ता ऐकून ज्याच्यावर प्रसन्नता उमटली नाही आणि वनवासाचे दुःख पुढे उभे राहिले असतानाही ज्याच्यावर विषण्णता पसरली नाही, ती श्रीरामाची मुखकांती आमचे नित्यमंगल करो.

गीतेच्या परिभाषेत यालाच 'न उल्हासे, न संतापे। त्याची प्रज्ञा स्थिरावली ॥' त्रेतायुगात एकटा श्रीराम सात्त्विक होता असे नाही, तर प्रजाही सात्त्विक होती; म्हणूनच रामराज्यामध्ये एकही तक्रार श्रीरामाच्या दरबारात आली नव्हती.

जानिये जन्म कुंडली से कैसे पहचान सकते हैं अपने कार्मिक संबंध और उनके होने का उद्देश्य

कार्मिक रिश्ते एक ऐसा बंधन होता है जिसे अक्सर आप बहुत गहराई से महसूस करते हैं और कई बार चाहकर भी उनसे पीछा नहीं छोड़ा पाते। ये कार्मिक रिश्ते आपको जीवन में आपको बड़े सबक सिखाने के लिए आता है, न कि स्थाई खुशी देने के लिए। इस रिश्ते को पहचानने के लिए ज्योतिष में कई संकेत भी बताये गए हैं।

ज्योतिष शास्त्र में कार्मिक रिश्ते उन रिश्तों को कहा जाता है, जो पिछले जन्मों के कर्मों से जुड़े माने जाते हैं। कार्मिक रिश्ते बहुत आकर्षक और चुंबकीय होते हैं। ये रिश्ते आत्मा को पुराने कर्मों से मुक्त करने के लिए आते हैं। पर जरूरी नहीं कि इन रिश्तों से आपका अनुभव सुखद ही हो। यदि रिश्ते में शारीरिक या मानसिक हिंसा है, तो यह कार्मिक बंधन है। बिना कारण गुस्सा, अपमानजनक व्यवहार और लगातार विवाद भी कार्मिक रिश्ते की पहचान हैं। अगर रिश्ता बार-बार खत्म होकर फिर शुरू होता है, लेकिन स्थिरता नहीं आती, तो भी यह कार्मिक रिश्ते की पहचान है। ऐसे कार्मिक रिश्ते होने का उद्देश्य ही आत्मा को पुराने कर्मों से मुक्त करना, व्यक्ति को आत्म-ज्ञान और परिपक्वता की ओर ले जाना होता है। कभी-कभी रिश्ता उतना भावनात्मक और भौतिक दोनों रूप से आकर्षित हो सकता है कि आप उसे छोड़ ही नहीं पाते। ऐसे रिश्तों में अक्सर शारीरिक आकर्षण बहुत प्रबल होता है, लेकिन असली प्यार और भावनात्मक गहराई की कमी होती है। ज्योतिष शास्त्र में भी

ऐसे रिश्तों की पहचान के लिए कुछ संकेत बताये गए हैं। तो, चलिए जानते हैं... जन्म कुंडली से कैसे जानें कार्मिक संबंध

१. राहु-केतु की भूमिका

ज्योतिष में राहु और केतु को कर्म और पूर्वजन्म के संकेतक माना जाता है। राहु-केतु (चंद्रमा के छाया ग्रह) अक्सर कार्मिक बंधनों का संकेत देते हैं। यदि राहु या केतु सप्तम भाव (विवाह/संबंध) में हों या पार्टनर के ग्रहों से गहरा संबंध (संयोग/दृष्टि) बना रहे हों, तो यह संकेत हो सकता है कि रिश्ता पिछले जन्म के अधूरे कर्मों से जुड़ा है।

२. सप्तम भाव

जन्म कुंडली का सप्तम भाव विवाह और साझेदारी का भाव होता है। यदि इस भाव में पाप ग्रह, जैसे शनि, राहु, केतु का प्रभाव हो, तो रिश्ता

गहरा लेकिन चुनौतीपूर्ण हो सकता है, जो अक्सर कार्मिक बंधन का संकेत माना जाता है। यहाँ अशुभ ग्रहों का प्रभाव कार्मिक रिश्तों में संघर्ष और सीखने की स्थिति पैदा करता है।

३. शनि का प्रभाव

शनि को कर्मों का न्यायाधीश कहा जाता है। यदि शनि का संबंध प्रेम या विवाह भाव से हो, तो रिश्ता सीख और परीक्षा से भरा हो सकता है। ऐसे संबंध लंबी अवधि तक चलते हैं, लेकिन व्यक्ति को धैर्य, जिम्मेदारी और आत्म-विकास सिखाते हैं। यदि शनि किसी रिश्ते में प्रमुख भूमिका निभाता है, तो यह संबंध आत्मा को धैर्य, अनुशासन और सीख देने वाला होता है।

४. अष्टम भाव

अष्टम भाव रहस्य, परिवर्तन और गहरे बंधनों से

जुड़ा है। यदि किसी रिश्ते में अष्टम भाव सक्रिय हो, तो वह भावनात्मक रूप से तीव्र और परिवर्तनकारी हो सकता है, जो कार्मिक संबंध का संकेत देता है, जहाँ आत्मा को पुराना ऋण चुकाना होता है।

५. बारहवां भाव

यह भाव पूर्व जन्म, मोक्ष और छिपे हुए कर्मों के बोझ से संबंधित है। मजबूत बारहवां भाव कर्मों के ऋण का संकेत दे सकता है।

ज्योतिष में विवाह के समय कुंडली मिलान में दो लोगों की कुंडलियों का मिलान करके यह देखा जाता है कि क्या एक व्यक्ति के राहु-केतु दूसरे के सूर्य, चंद्र या शुक्र से जुड़े हैं या फिर क्या पिछले जन्म के अधूरे कर्मों का संकेत मिल रहा है। यदि ऐसे गहरे ग्रह संबंध हों, तो वह रिश्ता आत्मा के स्तर पर जुड़ा माना जाता है। ज्योतिष शास्त्र हमें यह समझने में मदद करता है कि क्यों कुछ रिश्ते अत्यधिक आकर्षक, लेकिन संघर्षपूर्ण होते हैं। यह बताता है कि वे रिश्ते केवल सुख देने के लिए नहीं, बल्कि आत्मा को सीख और मुक्ति देने के लिए बने हैं।

क्या कलियुग में पुनर्जन्म बढ़ जाता है? कलियुग में आत्मा कितनी बार जन्म लेती है?

हिन्दू अध्यात्म के अनुसार आत्माएं मरती नहीं, बल्कि बार-बार जन्म लेती हैं। ऐसे में मन में ये जिज्ञासा पैदा होना वाजिब है कि एक आत्मा कितनी बार जन्म लेती है, खासकर इस कलियुग में कोई आत्मा कितनी बार जन्म लेगी। अगर आपके मन में भी है ये सवाल, तो चलिए इसका जवाब समझने का प्रयास करते हैं...

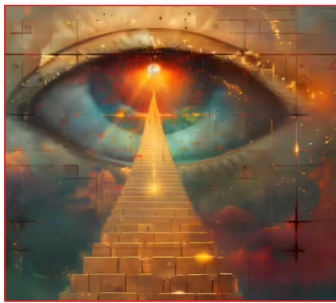
हिन्दू धर्म के ग्रंथों के अनुसार, आत्मा का लक्ष्य जन्म-मृत्यु के चक्र से बाहर निकलकर मोक्ष प्राप्त करना होता है।

कलियुग की औसत आयु १०० वर्ष है, और विशेषज्ञों के अनुसार, इस युग में एक आत्मा का जन्म लगभग ४५ बार होता है।

गरुड़ पुराण के अनुसार, आत्मा मृत्यु के ३ से ४० दिनों के भीतर नया जन्म ले सकती है, और जन्म की आवृत्ति आत्मा के कर्मों और चेतना की अवस्था पर निर्भर करती है।

क्या कलियुग में पुनर्जन्म बढ़ जाता है? कलियुग में आत्मा कितनी बार जन्म लेती है?

हिन्दू धर्म के कई ग्रंथों में आत्मा और पुनर्जन्म की बात कही गयी है। इसलिये, हर आत्मा का लक्ष्य इस जन्म-मृत्यु के चक्र से बाहर आकर मोक्ष पाना है। लेकिन जब तक मोक्ष नहीं मिलता, आत्मा को इस संसार में अपने कर्मों को भोगने के लिए बार-बार जन्म लेना ही पड़ता है। ऐसे में मन में जिज्ञासा होती है कि एक आत्मा कम-से-कम कितनी बार जन्म लेती होगी? सवाल यह भी है कि हर युग में तो फिर भी कष्ट कम होगा लेकिन कलियुग में, जहाँ अधर्म अपने चरम पर होगा, इस युग में आत्मा को कष्ट भोगने के लिए

कितनी बार आना होगा?

कलियुग में आत्मा का पुनर्जन्म

किसी आत्मा के जन्म लेने की घटना कई कारणों से प्रभावित होती है, जैसे कि उसके कर्म, युग और उस युग में मनुष्य की औसत उम्र। कर्मों के आधार पर किसी आत्मा की योनि तय होती है

और ग्रंथों में लगभग ८४ लाख योनि बताई गयी है। गरुड़ पुराण के अनुसार, मृत्यु के बाद आत्मा ३ से ४० दिनों के भीतर नया जन्म ले सकती है। अगर सिर्फ मनुष्य योनि की बात की जाए, तो माना यह जाता है कि मनुष्य योनि में आत्मा लगभग ४ लाख बार जन्म ले सकती है। अब युग की बात करते हैं। धर्मग्रंथों में चार युग की बात की गयी है। हर युग में मनुष्य की औसत आयु अलग-अलग है। सतयुग और त्रेता युग में तो एक आदमी की औसत आयु हजारों वर्षों की होती थी और सतयुग १७ लाख २८ हजार वर्षों और त्रेतायुग १,२९६,००० वर्षों का था। द्वापर युग ८,६४,००० वर्षों का था, जिसमें एक व्यक्ति १००० साल तक जी सकता था। इन सारे युगों में आत्मा के जन्म लेने की आवृत्ति कम होगी क्योंकि मनुष्यों की औसत आयु बहुत ज्यादा थी।

मध्य प्रदेश के जिला उज्जैन में ग्राम बरखेडा वृंदावन में गोशाला निर्माण कार्य उद्घाटन संपन्न

उज्जैन (प्रतिनिधी):

मध्य प्रदेश के जिल्हा उज्जैन के बाबा महाकाल की पावन नगरी के ग्राम बरखेडा वृंदावन में भैरव सिद्ध पीठ आश्रम के प्रमुख महंत परमपूज्य श्री अवधूत कैलास गिरी गुरु महाराज एवम गंगागिरी महाराज एव नरेंद्र गिरी महाराज के सानिध्य में परमपूज्य गुरुजी की हाथो धोनी प्रचलित करके गोशाला निर्माण की कार्य प्रारंभ हुआ इस अवसर पर स्थानीय रहिवासी एवम मान्यवर बडी संख्या में उपस्थित थे. जिल्हा उज्जैन के ग्राम बरखेडा वृंदावन में गोशाला निर्माण परमपूज्य महंत एवम गंगागिरी महाराज नेतृत्व में गोशाला निर्माण सेवा का संकल्प लिया गया था.

गुरु महाराज हातो से ध्वनी प्रजालीत करके गोशाला के स्थान पर पूजा अर्चना की गई स्थानिक रहिवासी एवम मान्यवर इस गोशाला निर्माण पूजन के अवसर पर उपस्थित थे श्री सावरिया सेठ गोदाम गोशाला इस नाम के फलक लगाकर पूजन

मध्य प्रदेश के जिला उज्जैन खाचरोध के भैरव सिद्ध पीठ आश्रम परमपूज्य महंत अवधूत कैलास गिरी गुरु महाराज एवं गंगागिरी महाराज एवम नरेंद्र गिरी महाराज इन के सानिध्य में ग्राम बरखेडा वृंदावन में गोशाला निर्माण कार्य करने के लिए भव्य पूजा अर्चना का कार्यक्रम आयोजित किया गया था इस पूजा में परमपूज्य श्री अवधूत कैलास गिरी

किया गया इस अवसर पर परमपूज्य अवधूत कैलास गिरी गुरु महाराज देश के सभी भक्त जनो को आवाहन करते ये कहा कि गोमाता के पूजन के लिये सभी देशवासी आगे आये एवं इस गोशाला के निर्माण के लिए बडी संख्या में गोदान- एवं दान करके अपने जीवन में पुण्य कर्म करते हुए अपने जीवन धन्य करे.

नवग्रहों से जुड़े ये पौधे लगाकर दूर कर सकते हैं ग्रहों के दोष

अध्यात्मिक जीवन में शरीर को सात्विक साधना में रमाकर रोग-व्याधि आदि दूर करने की बात कही जाती है। यह सूक्ष्म शरीर तथा चक्रों तथा उन चक्रों से जुड़ी ऊजाओं के संतुलन पर बल देता है। ऐसी ऊजाओं की बात ज्योतिष शास्त्र भी करता है लेकिन यहाँ शरीर के सभी अंगों तथा चक्रों से कुछ ग्रहों को जोड़ा गया है तथा उन ग्रहों के संतुलित (शुभ)-असंतुलित (अशुभ) प्रभावों के बारे में बात करता है। इन नवग्रहों की अशुभ स्थितियाँ व्यक्ति के जीवन में कई प्रकार से नकारात्मक प्रभाव लाती हैं तथा इनसे निकलने के लिए कई प्रकार के ज्योतिषीय उपाय भी बताए जाते हैं। पर अध्यात्म को मानने वाले अधिकांश लोग इन ज्योतिषीय उपायों को नकारते हैं, पर आध्यात्मिक साधनाएं करना सामान्य व्यक्तियों के लिए रोजाना के जीवन में कर संभव नहीं हो पाता। ऐसे में अक्सर वे लोग जो न बहुत अधिक ज्योतिष को मानते हैं और न ही पूरी तरह अध्यात्म को अपना पाते हैं, उनके लिए अपनी परेशानियों का एक अध्यात्मिक हल निकाल पाना बहुत मुश्किल होता है। ऐसे लोगों के लिए पौधे लगाना उसी प्रकार है, जैसे एक अनार सौ बीमारियों की दवा। जी हाँ, ज्योतिष और अध्यात्म दोनों में ही पौधे लगाने का अत्यधिक महत्व है। अध्यात्म जहाँ प्रकृति से जुड़कर एनर्जी ग्राउंड करने की बात करता है और इसके लिए पेड़-पौधे लगाना, हरियाली में बैठना आदि जैसी टेक्नीक बताई जाती है, वहीं ज्योतिष शास्त्र में सभी ग्रहों से जुड़े कुछ पेड़-पौधे बताए गए हैं। इन ग्रहों की अशुभ स्थिति में या इनकी शुभता बढ़ाने के लिए उस ग्रह से जुड़े पौधे लगाने की सलाह दी जाती है। यह एक बेहद आसान तरीका है, जो हर किसी के लिए करना संभव भी है और आसान भी। आइए जानते हैं सभी नवग्रहों से जुड़ा एक विशेष पौधा से उसका रोपण करने का प्रभाव-

तथा इसके नकारात्मक परिणामों को दूर कर, सकारात्मक परिणाम पाने के लिए इन्हें लगाने की सलाह दी जाती है। इससे व्यक्ति की बौद्धिक क्षमताओं का विकास होता है और कमजोर याददाश्त ठीक होती है। इसके अलावा सूर्य ग्रह के सकारात्मक परिणाम प्राप्त करने के लिए लाल गुलाब, मदार या कनेर भी लगाया जाता है।

चंद्रमा - पलाश का पौधा। चंद्रमा के दोषों को दूर करने के लिए पलाश का पौधा लगाया जाता है। इससे मानसिक रोगों से मुक्ति मिलती है। इसके कनेर और चमेली को भी चंद्रमा से जोड़कर देखा जाता है।

मंगल- खैर का पौधा। मंगल के दोषों से मुक्ति देता है। ऐसा माना जाता है कि इसके पूजन से रक्त-विकार तथा चर्म रोग ठीक होते हैं, प्रतिष्ठा में वृद्धि होती है। इसके अतिरिक्त मंगल की शुभता के लिए गुड़हल और लाल चंदन का पौधा भी लगाया जाता है।

बुध - अपामार्ग का पौधा। इसे सामान्य भाषा में 'चिड़चिड़ा' भी कहा जाता है। बुध के नकारात्मक प्रभावों को दूर करने में कारगर माना जाता है। मानसिक संतुलन देता है। बृहस्पति झर पीपल का पौधा। सभी जानते हैं कि पीपल के वृक्ष में त्रिदेवों का वास माना गया है। गुरु ग्रह के सकारात्मक प्रभाव पाने के लिए पीपल लगाया जाता है। ऐसा माना जाता है कि इसकी जड़ों में जल देने तथा इसकी पूजा करने से ज्ञान में वृद्धि होती है तथा भगवान विष्णु की कृपा प्राप्त होती है। इसके अलावा गुरु ग्रह की मजबूती के लिए केला और बेल का पौधा भी लगाया जाता है। शुक्र - गूलर का पौधा। शुक्र से जुड़े दोषों को दूर करने के लिए इस पौधे को लगाने की सलाह दी जाती है। यह भी मान्यता है कि इसके पूजन से पूर्व जन्म के सभी दोषों का नाश होता है। शुक्र ग्रह की शुभता के लिए भी कनेर का पौधा लगाया जाता है। इसके अलावा तुलसी भी लगाई जाती है।

सूर्य - आंकड़े का पौधा। सूर्य ग्रह को मजबूत करने

नाम जप में मन नहीं लगता? जानिए भक्ति में रुचि जगाने के सरल और प्रभावी उपाय

कहते हैं कि भगवान-से भी बड़ा भगवान का नाम होता है। इसलिए, अध्यात्म और हिन्दू धर्म में नाम जप को सबसे सरल और प्रभावी साधना माना गया है। नाम जप से न केवल मन शुद्ध होता है, बल्कि चित्त स्थिर होता है और एकाग्रता बढ़ती है। लेकिन अक्सर साधकों को शिकायत रहती है कि नाम जप में मन नहीं टिकता, बल्कि जल्दी भटक जाता है। उनका मानना है कि नाम जप से ऊबन होती है और निरंतरता नहीं बन पाती। यह बेहद स्वाभाविक अवस्था है उनके लिए जिन्हें अनुशासन या अध्यात्म के अभ्यास की आदत नहीं। लेकिन नाम जप करना असंभव नहीं है, बल्कि कुछ व्यावहारिक उपाय अपनाकर नाम जप में रुचि जगाए जा सकते हैं। लेकिन इसके लिए सबसे पहले ये समझना जरूरी है कि नाम जप में आपका मन क्यों नहीं लगता। तो, चलिए जानते हैं...

मनुष्य का मन चंचल प्रवृत्ति का होता है और उसे एकाग्र या स्थिर होने में बहुत मेहनत करनी पड़ती है। मन के लिए बिना भाव और समझ के किया गया जप बोज़ बन जाता है और फिर परिणाम न दिखने पर निराशा भी होने लगती है। साथ ही आंतरिक भावनाएँ जैसे कि चिंता, थकान और भावनात्मक उलझनें मन को टिकने नहीं देती, विचलित करती रहती हैं।

क्या है जैन दीक्षा से पहले होने वाले श्रृंगार का रहस्य? जानिये त्याग से पहले सजने का आध्यात्मिक कारण

मनुष्य का स्वभाव है कि उसका मन जब तक किसी काम के महत्व और कीमत को नहीं समझता, उसे अपनाता नहीं। इसलिए, सबसे पहले जिस नाम का जप कर रहे हैं, उसका अर्थ, महिमा

और भाव समझें। जब अर्थ स्पष्ट होता है, तो जप अनुभूति बन जाता है। इसे कोई कठोर तपस्या बनाना जरूरी नहीं, बल्कि नाम जप को भजन या कीर्तन की तरह गा भी सकते हैं और चाहे तो कोई और दिलचस्प माध्यम तलाश सकते हैं जिसमें आपका मन रमता हो। जैसे कि बहुत लोग माला जप करते हैं, जबकि कुछ मानसिक जप या लिखित जप करते हैं। कुछ लोग श्वास-प्रश्वास के साथ नाम का उच्चारण करते हैं क्योंकि इससे एकाग्रता बढ़ती है और मन स्थिर होता है। नाम जप की विधि बदलने से नयापन आता है और मन जुड़ता है। वैसे भी नाम जप में प्रेम, कृतज्ञता और शरणागति का भाव होना जरूरी है, भले आप ईश्वर को कैसे पुकार रहें, ये खास मायने नहीं रखता है। मन में भाव पैदा करने के लिए आप सत्संग में जा सकते हैं या आध्यात्मिक लोगों की संगति में रह सकते हैं। इससे आपमें भाव और दिलचस्पी दोनों बढ़ेंगी।

नाम जप में हमेशा ये सलाह दी जाती है कि नाम जप की शुरुआत में लंबा संकल्प न लें। ५ या १० मिनट से शुरू करें। निरंतरता बनेगी तो समय अपने आप बढ़ेगा और इससे मन पर दबाव नहीं पड़ेगा। काम करते समय, चलते समय या विश्राम में भी नाम जप करें। इससे जप केवल साधना नहीं, बल्कि जीवन का हिस्सा बन जाता है। नाम जप माइंडफुलनेस की तरह है। यह वर्तमान क्षण में मन को टिकाता है। याद रखें कि नाम जप को उपलब्धि नहीं, बल्कि संगति मानें। जैसे अपने दोस्तों, भोजन और आदतों की संगति रखते हैं और उन्हें निरंतर अपने साथ रखते हैं।

क्या आपका आध्यात्मिक जीवन सही दिशा में है?

आध्यात्मिक जीवन जीने पर आंतरिक शांति और संतोष का भाव बना रहता है, जिससे व्यक्ति बाहरी परिस्थितियों से प्रभावित नहीं होता।

भौतिक इच्छाएँ धीरे-धीरे कम होती हैं और व्यक्ति में अपने पास जो है, उसमें संतोष का भाव विकसित होने लगता है।

आध्यात्मिक जीवन के अभ्यास से करुणा, प्रेम और प्रकृति से जुड़ाव बढ़ता है, जो कि आध्यात्मिक यात्रा में सही दिशा के संकेत हैं।

क्या आपका आध्यात्मिक जीवन सही दिशा में है? इन संकेतों से जानें

आध्यात्मिक जीवन जीने का उद्देश्य कोई दिखावा नहीं करना, बल्कि अंदर की यात्रा करना होता है। इस जीवन की मदद से लोग अपनी पहचान को समझने और अपने भीतर की जिज्ञासा को शांत करने का प्रयास करते हैं। लेकिन कई सालों के अभ्यास के बाद भी अक्सर लोगों के मन में ये सवाल आता है कि कैसे पता चले कि वो आध्यात्मिक रूप से सही दिशा में जा रहे हैं या नहीं? अगर आपके मन में भी यह दुविधा है, तो आपकी इस दुविधा को दूर करने के लिए शास्त्रों, योगशास्त्र और संत-परंपरा में कई ऐसे कई संकेत दिए गए हैं, जो बताते हैं कि आपका

भीतर का मार्ग सही है। तो, वो संकेत क्या हैं, चलिए जानते हैं...आध्यात्मिक जीवन के सही दिशा के संकेत

१. आंतरिक शांति और संतोष का भाव होना

आध्यात्मिक जीवन जीने पर मन में आंतरिक शान्ति बनी रहती है। बाहरी परिस्थितियाँ चाहे जैसी हों, आप भीतर से उतना परेशान नहीं होते। किसी भी परिस्थिति में आपको छोटी-छोटी बातों पर गुस्सा कम आता है या मन में विचार तो आते हैं लेकिन वे आपको बहुत परेशान नहीं करते, निरंतर एक हल्की शांति महसूस होती है और मन में स्थिरता और शांति का अनुभव होता है।

२. भौतिक इच्छाएँ धीरे-धीरे कम होने लगना
आध्यात्मिक जीवन जीने का प्रभाव यह होता है कि लोगों की भौतिक चीजों के प्रति आसक्ति कम होने लगती है। यहाँ गृहस्थ जीवन छोड़ने की बात नहीं हो रही, बल्कि अतृप्त इच्छाओं से मुक्त होने की

बात है। लोगों में अनावश्यक चीजों की चाह कम होने लगती है और अपने पास जो है, उसमें संतोष महसूस होने लगता है। यह दर्शाता है कि आपका 'चित्त' स्थिर हो रहा है।

३. उद्देश्य की स्पष्टता
आध्यात्मिक जीवन जीने वाले लोगों को अपने जीवन का अर्थ और दिशा समझ में आने लगता है। उन्हें पता होता है कि उन्हें किस तरह का जीवन जीना है, क्या पाना है और वे खोने के भाव से डरना बंद कर देते हैं। उन्हें जीवन में घटने वाली घटनाओं में अर्थ दिखने लगता है।

४. करुणा और प्रेम का विस्तार
आध्यात्मिक जीवन का अभ्यास आपके हृदय चक्र को जागृत करने लगता है, जिससे दूसरों के प्रति सहानुभूति और करुणा बढ़ने लगती है। आपमें बिना किसी स्वार्थ के प्रेम और मदद करने की इच्छा जाग जाती है।

५. प्रकृति और ब्रह्मांड से जुड़ाव

आध्यात्मिक जीवन की ओर आगे बढ़ने पर आप प्रकृति के साथ गहरा संबंध महसूस करना शुरू कर देते हैं। आपको छोटे-छोटे अनुभवों में दिव्यता दिखनी शुरू हो जाती है। जो पहले ह्यसंयोगहूँ लगता था, अब ह्यसंकेतहूँ लगता है।

६. आत्म-चिंतन और जागरूकता
सफल आध्यात्मिक जीवन का संकेत यह भी होता है कि आप अकेले रहकर भी शांति महसूस करने लगते हैं। इसका अर्थ यह होता है कि आपकी ध्यान की ऊर्जा बढ़ रही है, मन बाहरी उत्तेजनाओं पर निर्भर नहीं रहा और आत्म-चिंतन सहज हो रहा है। यह आध्यात्मिक साधना की प्रगति का मजबूत प्रमाण है। आप अपनी चेतना के प्रति जागरूक होने लगते हैं और अपनी मान्यताओं और विचारों पर पुनर्विचार करने लगते हैं।

यदि आपके जीवन में इनमें से कुछ भी अनुभव हो रहा है, तो समझिए कि आपका आध्यात्मिक पथ सही दिशा में है। यदि आपके जीवन में शांति, उद्देश्य, करुणा, प्रकृति से जुड़ाव और आत्म-जागरूकता बढ़ रही है, तो यह स्पष्ट संकेत है कि आप आध्यात्मिक यात्रा में सही मार्ग पर हैं।

एआयच्या मदतीने शिक्षण क्षेत्रात कशाप्रकारे बदल घडू शकतो?

उत्पादनापासून ते आरोग्य सेवेपर्यंत, आज प्रत्येक क्षेत्रामध्ये एआयची भूमिका महत्त्वाची ठरत आहे. शिक्षण क्षेत्रात देखील एआयचा वापर केल्याने अनेक बदल घडताना दिसत आहेत. एआयच्या मदतीने विद्यार्थ्यांना वैयक्तिकृत शिक्षण प्रदान करून व त्यांचा सहभाग वाढवून शिक्षण क्षेत्रात क्रांती घडवता येऊ शकतो.

तज्ञांचे मते, एआय शिक्षक आधीपासूनच वैयक्तिकृत आणि सहायक शिक्षण प्रदान करून शैक्षणिक क्षेत्रात बदल घडवत आहेत. पुढील २-३ वर्षांमध्ये शाळा एआय शिक्षकांच्या मदतीने विद्यार्थी कल्याण केंद्रे उभारू शकतील. यामुळे विद्यार्थ्यांची गरज व आवड लक्षात घेऊन शिक्षण प्रदान करता येईल.

विद्यापीठे देखील शिक्षणामध्ये एआयचा समावेश करू शकतात. याद्वारे विद्यार्थ्यांचे मुल्यांकन करणे, त्यांना व्हर्चुअल पद्धतीने शिक्षण प्रदान करणे शक्य आहे. एकीकडे एआय प्रमुख भूमिका बजावत असताना, दुसरीकडे शिक्षकांनी शिकण्याची पद्धत सुलभ करणे व विद्यार्थ्यांना एआयच्या माध्यमातून वैयक्तिकृत शिक्षण प्रदान करण्यावर भर द्यायला हवा. या बदलामुळे शिक्षक एआयच्या मदतीने समन्वय साधण्याचा प्रयत्न करत असताना शैक्षणिक दृष्टिकोनांचे पुनर्मूल्यांकन करणेही तेवढेच महत्त्वाचे आहे.

एआय शिक्षक आणि शिक्षणाचे भविष्य

एआय शिक्षक विद्यार्थ्यांना त्यांच्या आवड व गरजेनुसार वैयक्तिकृत शिक्षण प्रदान करून त्यांच्या भविष्याला नव्याने आकार देत आहेत. एआयच्या मदतीने विद्यार्थ्यांना त्यांची क्षमता व कमकुवतपणानुसार वैयक्तिक मार्गदर्शन प्राप्त होईल. प्रत्येक विद्यार्थ्यांवर अशा पद्धतीने वैयक्तिकृत लक्ष दिल्याने त्यांच्या प्रगतीचा आढावा घेता येतो. तसेच, गरजेनुसार त्यांच्या शिकण्याच्या पद्धतीमध्ये बदल करणे शक्य होते.

एआय शिक्षकांचा आणखी एक मुख्य फायदा म्हणजे त्यांना गरजेनुसार त्यांच्या शिक्षण पद्धतीमध्ये

त्वरित बदल करता येतो. विद्यार्थ्यांच्या कामगिरीचे नियमितपणे मुल्यांकन आणि विश्लेषण करून एआय शिक्षण सुधारणांची गरज असलेले क्षेत्र ओळखू शकतात. तसेच, जेथे विद्यार्थ्यांनी सुधारणा करण्याची गरज आहे, तेथे अभ्यासात प्रगती करण्यासाठी शिक्षक मदत करतील. या वैयक्तिक मार्गदर्शनामुळे विद्यार्थी अभ्यासात तर हुशार होतातच, सोबतच त्यांचा आत्मविश्वास आणि प्रेरणाही वाढते.

याशिवाय, एआय शिक्षणात व्हर्चुअल रियलिटी तंत्रज्ञानाचा समावेश करून शैक्षणिक अनुभव बदलता येईल. व्हर्चुअल रियलिटीच्या माध्यमातून विद्यार्थी विविध कालखंड, संस्कृती आणि बाह्य अवकाशाचाही अनुभव घेऊ शकतील. यामुळे त्यांना विविध विषयांशी संबंधित माहिती अर्थपूर्ण व अनुभवात्मक पद्धतीने शिकता येईल. शिकण्याच्या या हटके पद्धतीमुळे केवळ विद्यार्थ्यांचा सहभाग वाढत नाही तर त्यांची विचारशक्ती आणि समस्या सोडवण्याच्या कौशल्यांनाही चालना मिळते.

थोडक्यात, एआय शिक्षक हे वैयक्तिक सहाय्य आणि सखोल शिक्षण अनुभव प्रदान करून शिक्षण क्षेत्रात क्रांती घडवत आहेत. शाळा आणि विद्यापीठे एआय तंत्रज्ञानाचा स्वीकार करत असल्याने शिक्षकांची भूमिका देखील बदलणार आहे. एआयच्या क्षमतेचा वापर करून शिक्षक गतिशील व योग्य असे शैक्षणिक वातावरण तयार करू शकतात. ज्याद्वारे विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक विकासाला चालना मिळेल व सतत बदलणाऱ्या जगात यशस्वी होण्यासाठी तयार होऊ शकतील.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआय) म्हणजे काय?

कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआय) म्हणजे एखाद्या मशीन किंवा सिस्टीमद्वारे प्रदर्शित होणाऱ्या कोणत्याही मानवासारख्या वर्तनाचा व्यापक अर्थ. एआयच्या सर्वात मूलभूत स्वरूपात, संगणकांना मागील समान वर्तनाच्या उदाहरणांमधून विस्तृत डेटा वापरून मानवी वर्तनाचे 'नक्कल' करण्यासाठी प्रोग्राम केले जाते. हे मांजर आणि पक्षी यांच्यातील फरक ओळखण्यापासून ते उत्पादन सुविधेत जटिल क्रियाकलाप करण्यापर्यंत असू शकते. हे मशीन लर्निंग, लार्ज लॅंग्वेज मॉडेलस (एलएलएम) आणि जनरेटिव्ह एआय सारख्या इतर क्षेत्रांमध्ये देखील विस्तारते कारण हे सर्व एआयच्या छत्राखाली येतात.

कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा संक्षिप्त इतिहास

१९४९ पूर्वी, संगणक आज्ञा अंमलात आणू शकत होते, परंतु ते काय करतात हे त्यांना आठवत नव्हते कारण ते या आज्ञा साठवू शकत नव्हते. १९५० मध्ये, अॅलन ट्युरिंग यांनी त्यांच्या 'कॉम्प्युटिंग मशीनरी अँड इंटेलिजेंस' या पेपरमध्ये बुद्धिमान मशीन्स कशी तयार कराव्या आणि या बुद्धिमत्तेची चाचणी कशी कराव्याची यावर चर्चा केली. पाच वर्षांनंतर, डार्टमाउथ समर रिसर्च प्रोजेक्ट ऑन आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस येथे पहिला अक कार्यक्रम सादर करण्यात आला. या घटनेने पुढील काही दशकांसाठी अकसंशोधनाला उत्प्रेरित केले.

१९५७ ते १९७४ दरम्यान संगणक जलद, स्वस्त आणि अधिक सुलभ बनले. मशीन लर्निंग अल्गोरिदममध्ये सुधारणा झाली आणि १९७० मध्ये, उदबुद्धीच्या यजमानापैकी एकाने लाइफ मॅगझिनला सांगितले की तीन ते आठ वर्षांत सरासरी माणसाच्या सामान्य बुद्धिमत्तेसह एक मशीन असेल. त्यांच्या यशानंतरही, माहिती कार्यक्षमतेने संग्रहित करण्यास किंवा जलद प्रक्रिया करण्यास संगणकांच्या अक्षमतेमुळे पुढील दहा वर्षांसाठी कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या शोधात अडथळे निर्माण झाले.

१९८० च्या दशकात अल्गोरिदमिक टूलकिटच्या विस्ताराने आणि अधिक समर्पित निधीसह अकचे पुनरुज्जीवन झाले. जॉन होपफिल्ड आणि डेव्हिड रुमेलहार्ट यांनी 'डीप लर्निंग' तंत्रे सादर केली ज्यामुळे संगणकांना अनुभवातून शिकता आले.

एडवर्ड फीगेनबॉम यांनी मानवी निर्णय घेण्याच्या पद्धतीची नक्कल करणाऱ्या 'तज्ज्ञ प्रणाली' सादर केल्या. सरकारी निधी आणि सार्वजनिक प्रचाराचा अभाव असूनही, एआयने भरभराट केली आणि पुढील दोन दशकांत अनेक महत्त्वपूर्ण उद्दिष्टे साध्य झाली. १९९७ मध्ये, बुद्धिबळाचा जागतिक विजेता आणि ग्रँडमास्टर गॅरी कास्पारोव्ह यांना आयबीएमच्या डीप ब्लू या बुद्धिबळ खेळणाऱ्या संगणक प्रोग्रामने पराभूत केले. त्याच वर्षी, डॅंगन सिस्टम्सने विकसित केलेले स्पीच रेकग्निशन सॉफ्टवेअर विंडोजवर लागू करण्यात आले. सिंथिया ब्रेझीलने किस्मेट हा रोबोट देखील विकसित केला जो भावना ओळखू शकतो आणि प्रदर्शित करू शकतो.

२०१६ मध्ये, गुगलच्या अल्फागो प्रोग्रामने गो मास्टर ली से-डोलला हरवले आणि २०१७ मध्ये, लिब्रेटस या पोकर खेळणाऱ्या सुपरकॉम्प्युटरने सर्वोत्तम मानवी खेळाडूंना हरवले.

कृत्रिम बुद्धिमत्तेचे प्रकार

कृत्रिम बुद्धिमत्ता दोन मुख्य श्रेणींमध्ये वगीकृत केली आहे: कार्यक्षमतेवर आधारित एआय आणि क्षमतांवर आधारित एआय.

कार्यक्षमतेवर आधारित

रिऑक्टिव्ह मशीन - या एआयमध्ये मेमरी पॉवर नाही आणि भूतकाळातील कृतींमधून शिकण्याची क्षमता नाही. आयबीएमचा डीप ब्लू या श्रेणीत आहे.

मर्यादित सिद्धांत - मेमरीच्या भर घालून, हे एआय चांगले निर्णय घेण्यासाठी भूतकाळातील माहितीचा वापर करते. जीपीएस लोकेशन अॅप्ससारखे सामान्य अनुप्रयोग या श्रेणीत येतात.

मनाचा सिद्धांत - हे एआय अजूनही विकसित केले जात आहे, ज्याचे उद्दिष्ट मानवी मनाची खूप खोलवर समज असणे आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा इतिहास : एआयचा शोध कोणी लावला ?

एआयने वेगाने प्रगती केली आहे, आपल्या जगाच्या अनेक पैलूंमध्ये बदल घडवून आणले आहेत. परंतु त्याच्या सध्याच्या क्षमतांचे खरोखर कौतुक करण्यासाठी, त्याची उत्पत्ती आणि उत्क्रांती समजून घेणे महत्त्वाचे आहे. तर एआय कोणी निर्माण केले? हे जाणून घेण्यासाठी, कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या आकर्षक इतिहासाचा प्रवास करूया.

आजचे एआय हे १९ व्या शतकातील चार्ल्स बॅबेजच्या ह्युडिफरन्स इंजिनहून - जगातील पहिले यशस्वी ऑटोमॅटिक कॅल्क्युलेटर - च्या शोधातून आले आहे. दुसऱ्या महायुद्धदरम्यान मित्र राष्ट्रांच्या गुप्तचर शास्त्रागारात एक प्रमुख व्यक्ती असलेले ब्रिटिश कोड-ब्रेकर अॅलन ट्युरिंग, इतर पराक्रमांसह, आजच्या एआयच्या पुनरावृत्तीचे जनक म्हणून देखील पाहिले जाऊ शकते. १९५० मध्ये, त्यांनी ट्युरिंग चाचणीचा प्रस्ताव मांडला, जी एखाद्या यंत्राच्या बुद्धिमान वर्तनाचे मानवापेक्षा वेगळे

नसलेल्या क्षमतेचे मूल्यांकन करण्यासाठी डिझाइन केलेली होती.

त्या क्षणापासून, जॉन मॅकार्थी, मार्विन मिनस्की, हर्बर्ट सायमन, जेफ्री हिंटन, योशुआ बेगियो, यान लेकुन आणि इतर अनेक प्रभावशाली व्यक्तींच्या नेतृत्वाखाली एआय तंत्रज्ञानातील प्रगती वेगाने वाढू लागली. परंतु हे सर्व सुरळीत नव्हते. सुरुवातीच्या काळात एआयची भरभराट झाली, संगणकांमध्ये अधिक माहिती साठवण्याची क्षमता होती, परंतु लवकरच तो एका मोठ्या अडथळ्यावर आला: संगणक पुरेशी माहिती साठवू शकत नव्हते किंवा ती जलद प्रक्रिया करू शकत नव्हते. १९८० च्या दशकापर्यंत एआयने पुनर्जागरण अनुभवले नाही, जे अल्गोरिथम टूलकिटच्या विस्तारामुळे आणि निधीमध्ये वाढ झाल्यामुळे सुरू झाले.

थोडक्यात सांगायचे तर, कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा इतिहासातील काही प्रमुख घटना आणि टप्पे येथे आहेत:

१९५० : अॅलन ट्युरिंग यांनी 'कॉम्प्युटिंग मशीनरी अँड इंटेलिजेंस' हा पेपर प्रकाशित केला, ज्यामध्ये त्यांनी संगणक बुद्धिमान आहे की नाही याचे मूल्यांकन करण्यासाठी ट्युरिंग चाचणीचा प्रस्ताव मांडला.

१९५६ : कृत्रिम बुद्धिमत्तेवरील डार्टमाउथ समर रिसर्च प्रोजेक्टसाठी शास्त्रज्ञांचा एक छोटा गट एकत्र आला, जो या संशोधन क्षेत्राचा जन्म मानला जातो.

१९६६-१९७४ : हा कालावधी पारंपारिकपणे 'फर्स्ट एआय विंटर' म्हणून ओळखला जातो, हा काळ सुरुवातीच्या प्रचार आणि अपेक्षा पूर्ण करण्यात अपयशी ठरल्यामुळे एआय संशोधनातील निधी आणि प्रगतीमध्ये घट झाल्यामुळे चिन्हांकित झाला.

१९९७ : आयबीएम बुद्धिबळ संगणक असलेल्या डीप ब्लूने एका अत्यंत प्रसिद्ध बुद्धिबळ सामन्यात जागतिक विजेत्या गॅरी कास्पारोव्हला पराभूत केले, एआय सिस्टम्सची अद्भुत क्षमता दाखवून दिली.

त्याच वर्षी, डॅंगन सिस्टम्सने विकसित केलेले स्पीच रेकग्निशन सॉफ्टवेअर विंडोजवर लागू करण्यात आले.

२०११ : टेलिव्हिजनवर प्रसारित झालेल्या जेपडी! स्पर्धेत, आयबीएमच्या वॉटसन डीप ब्लू ए संगणकाने क्विझ शोच्या दोन सर्वकालीन विजेत्यांचा पराभव केला, ज्यामुळे एआय सिस्टम्सची नैसर्गिक भाषा समजून घेण्याची क्षमता दिसून आली.

२०१२ : मानवी मेंदूपासून प्रेरित 'सखोल शिक्षण' दृष्टिकोन, अनेक एआय अनुप्रयोगांमध्ये क्रांती घडवून आणतो, ज्यामुळे सध्याच्या एआय तेजीची सुरुवात होते.

२०१६ : गुगलच्या उपकंपनीने विकसित केलेला, अल्फागो हा संगणक प्रोग्राम जगाचे लक्ष वेधून घेतो जेव्हा त्याने दिग्गज गो खेळाडू ली सेडोलला हरवले. प्राचीन बोर्ड गेम 'गो' हा आतापर्यंत तयार केलेल्या सर्वात जटिल गेमपैकी एक आहे.

२०१७ पासून आजपर्यंत : संगणक दृष्टी, नैसर्गिक भाषा प्रक्रिया, रोबोटिक्स आणि स्वायत्त प्रणालींमध्ये जलद प्रगती ही सखोल शिक्षणातील प्रगती आणि वाढत्या संगणकीय शक्तीमुळे प्रेरित आहे.

२०२३ : GPT-३ आणि त्याच्या उत्तराधिकारी सारख्या मोठ्या भाषा मॉडेलसचा उदय, अकप्रणालींमध्ये मानवासारखा मजकूर तयार करण्याची, प्रश्नांची उत्तरे देण्याची आणि विस्तृत कार्यांमध्ये मदत करण्याची क्षमता दर्शवितो.

२०२४ : मल्टीमॉडल एआयमधील नवीन प्रगतीमुळे सिस्टमना अधिक व्यापक आणि बुद्धिमान उपायांसाठी विविध प्रकारच्या डेटा (मजकूर, प्रतिमा, ऑडिओ आणि व्हिडिओ) प्रक्रिया आणि एकत्रित करण्याची परवानगी मिळते. एआय-संचालित डिजिटल सहाय्यक आता नैसर्गिक, संदर्भित संभाषणांमध्ये सहभागी होण्यास तसेच विविध प्रकारच्या कामांमध्ये मदत करण्यास सक्षम आहेत.

लिवर डिटॉक्सिफाय करण्यासाठी सकाळी रिकाम्या पोटी गाजराच्या ज्यूसमध्ये मिक्स करून घ्या 'हे' तीन पदार्थ

निरोगी शरीर राखण्यात लिवर महत्त्वाची भूमिका बजावते. हा आपल्या शरीरातील एक महत्त्वाचा अवयव आहे जो ५० हून अधिक कार्ये करतो. हार्मोनचे उत्पादन असो किंवा प्रथिने संश्लेषण असो लिवरशिवाय शरीर अनेक कार्ये करू शकत नाही. मात्र आजच्या चुकीच्या जीवनशैलीमुळे लिवरवर अनेकदा भार पडतो. जी लोक अल्कोहोल आणि जास्त प्रथिने घेतात यामुळे याचा लिवर भार वाढतो आणि लिवरच्या कार्यावर परिणाम होण्यास सुरुवात होते. परंतु आयुर्वेदात लिवरचे कार्य सुधारण्याचे अनेक मार्ग सांगितले आहे. फॅटी लिवर ही आजकाल एक सामान्य समस्या बनली आहे. प्रत्येकाला त्यांच्या आहारामुळे फॅटी लिवरची समस्या भेडसावते परंतु आयुर्वेद काही पद्धती सांगतो ज्या लिवरला विषमुक्त करण्यास आणि निरोगी ठेवण्यास मदत करू शकतात. चला तर मग आजच्या लेखात आपण याबद्दल जाणून घेऊयात.

गाजर, सफरचंद, द्राक्ष आणि पुदिना एकत्र करून ज्यूस बनवा. तर हा ज्यूस बनवताना यात साखर किंवा मीठ मिक्स करू नका आणि सकाळी रिकाम्या पोटी या ज्यूसचे सेवन करा. हा ज्यूस केवळ फॅटी लिवरसाठीच नाही तर कावीळसाठी देखील फायदेशीर आहे. दररोज सकाळी रिकाम्या पोटी सेवन केल्याने अनेक फायदे मिळू शकतात.

१. गाजर-

गाजर लिवरच्या पेशींना बळकटी देतात आणि त्यांचे नुकसान होण्यापासून संरक्षण करतात. तसेच गाजरामधील घटक लिवरवरील अधिकचा दबाव देखील कमी करतात.

२. सफरचंद-

सफरचंदातील गुणधर्म लिवरची जळजळ कमी करण्यास मदत करतात आणि पेशींच्या पुनरुत्पादनात देखील मदत करतात.

३. द्राक्ष-

द्राक्ष हे असं एक फळ आहे जे लिवरमधील एंजाइम वाढवते, जे प्रथिनांचे पचन आणि संश्लेषण करण्यास मदत करते.

४. पुदिना

पुदिना केवळ या ज्यूसची चव वाढवत नाही तर लिवरमधील निर्माण होणाऱ्या समस्या कमी करण्यास देखील मदत करतो. एकंदरीत हा ज्यूस लिवरला ताजेतवाने करेल आणि त्याचे कार्य करण्यासाठी आवश्यक असलेली ऊर्जा प्रदान करतात.

मोरिंगा खाण्याचे आश्चर्यकारक फायदे

आजच्या धकाधकीच्या जीवनात आपण स्वतःकडे लक्ष देत नाही. दिवसभराच्या कामानंतर प्रचंड भूक लागते आणि ती भूक भागवण्यासाठी आपण जेवतो. पण आपण खात असलेले पदार्थ आरोग्यास किती फायदेशीर आहेत, हे आपल्याला देखील माहिती नसतं. अशात मोरिंगाबद्दल कोणाला माहिती नसेल तर, हे माहिती त्यांच्यासाठी फार महत्त्वाची आहे. मोरिंगा आयुर्वेदात अत्यंत लाभदायक आहे. मोरिंगा ही एक पौष्टिक वनस्पती आहे ज्यामध्ये लोह, कॉल्शियम, जीवनसत्त्वे आणि अँटीऑक्सिडंट्स असतात. मोरिंगा शक्ती वाढवण्यास, थकवा कमी

करण्यास, पचन सुधारण्यास आणि रोगप्रतिकारक शक्ती मजबूत करण्यास मदत करू शकते. नियमित आणि योग्य प्रमाणात त्याचे सेवन केल्याने शरीराला आतून पोषण मिळते. मोरिंगा पाने, पावडर किंवा भाजी म्हणून वापरता येतो, जो मसूर, सूप, स्मूदी किंवा भाज्यांमध्ये घालता येतो. मोरिंगा पानांमध्ये लोह, कॉल्शियम, व्हिटॅमिन ए, व्हिटॅमिन सी आणि प्रथिने यासारखे

महत्त्वाचे पोषक घटक असतात. हे घटक शरीराला ताकद देतात, रोग टाळण्यास मदत करतात आणि अशक्तपणा कमी करतात. अनेकदा, योग्य आहार असूनही, शरीरात पोषक तत्वांचा अभाव असल्याने थकवा जाणवतो. मोरिंगा ही कमतरता भरून काढण्यास मदत करते. मोरिंगामध्ये अँटीऑक्सिडंट घटक असतात, जे प्रदूषण आणि तणावामुळे होणाऱ्या नुकसानापासून शरीराचे रक्षण करतात. त्याचा तात्काळ परिणाम होत नाही, परंतु नियमित सेवनाने ते हळूहळू शरीराला आतून मजबूत करते आणि थकवा कमी करण्यास मदत करते.

रात्री झोपण्यापूर्वी पिस्ता खाण्याचे आरोग्यदायी फायदे कोणते ?

आपल्या सर्वांना माहित आहे की झायफ्रूट्सचे सेवन आरोग्यासाठी किती फायदेशीर मानले जाते. जर तुम्हीही संध्याकाळच्या छोट्या भुकेच्या वेळी चिप्स किंवा बिस्किटे सारखे अनहेल्दी जंक खाल्ले तर आजपासूनच ते बंद करा. कारण त्यांची चव चांगली असते पण ती शरीरासाठी हानिकारक ठरू शकते. जर तुम्हालाही रात्री किंवा संध्याकाळी हेल्दी स्नॅक्स खायचे असतील तर तुम्ही योग्य ठिकाणी आहात. काही दिवसांपूर्वीच प्रसिद्ध न्यूट्रिशनस्ट दीपशिखा जैन यांनी आपल्या एका इन्स्टाग्राम पोस्टमध्ये पिस्ता खाण्याचे फायदे सांगितले आहेत. पिस्ता आपल्या खास चव आणि सुंदर रंगासाठी जगभरात ओळखले जातात. झायफ्रूट्स म्हणजे सुका मेवा हा आरोग्यासाठी अत्यंत पौष्टिक आणि उपयुक्त आहार मानला जातो. बदाम, काजू, अक्रोड, मनुका, पिस्ता यांसारख्या झायफ्रूट्समध्ये प्रथिने, चांगले फॅट्स, फायबर, जीवनसत्त्वे आणि खनिजे सुबलक प्रमाणात असतात.

मात्र झायफ्रूट्स जास्त प्रमाणात खाणे टाळवे, कारण त्यामध्ये कॅलरीचे प्रमाण जास्त असते. दररोज थोड्या प्रमाणात, जसे की ४-५ बदाम, १-२ अक्रोड किंवा काही मनुका खाल्ल्यास शरीराला आवश्यक पोषण मिळते. योग्य प्रमाणात झायफ्रूट्स खाल्ल्यास शरीर निरोगी आणि ऊर्जावान राहण्यास मदत होते. पिस्ता प्रथिने, फायबर, निरोगी चरबी, जीवनसत्त्वे आणि अँटीऑक्सिडंट्सने परिपूर्ण असतात जे आपले हृदय निरोगी ठेवण्यासाठी, रक्तातील साखर नियंत्रित करण्यास आणि पोट दीर्घकाळ भरलेले ठेवण्यास उपयुक्त असतात. जर तुम्ही शाकाहारी असाल आणि प्रथिनांच्या कमतरतेवर मात करू इच्छित असाल तर तुम्ही आहारात पिस्ताचा समावेश करू शकता. कारण सुमारे २८ ग्रॅम (मूठभर) पिस्तामध्ये ६ ग्रॅम प्रथिने असतात. इतकेच नाही तर त्यात सर्व आवश्यक अमीनो अॅसिड आहेत, जे त्यास उच्च-गुणवत्तेचे प्रथिने बनवतात आणि स्नायूंच्या पुनर्प्राप्तीसाठी चांगले आहेत.

रात्री पिस्ता खाल्ल्याने झोप सुधारू शकते. जर आपल्याला रात्री झोपायला त्रास होत असेल किंवा पाय कडक वाटत असतील तर आपण त्याचे सेवन करू शकता. कारण पिस्ता मॅग्नेशियमचा चांगला स्रोत आहे. मॅग्नेशियम हृदयाचा ठोका योग्य ठेवण्यास आणि मन शांत करण्यास मदत करू शकते. दीपशिखा जैन म्हणते की ती बऱ्याचदा झोपेच्या आधी पिस्ता खाते कारण यामुळे झोपेची गुणवत्ता सुधारते. जर तुम्हाला वजन कमी करण्यासाठी झायफ्रूट्सचे सेवन करायचे असेल तर पिस्ता तुमच्यासाठी खूप उपयुक्त ठरू शकतो. कारण पिस्तामध्ये कॅलरी खूप कमी असते. ह्यामध्ये असलेले फायबर पोट दीर्घकाळपर्यंत भरलेले ठेवण्यात आणि गोड आहाराची लालसा कमी करण्यात साहाय्यक असते.

या मधील पोषक घटक शरीराला ऊर्जा देतात आणि शरीराची ताकद वाढवतात. नियमितपणे मर्यादित प्रमाणात झायफ्रूट्स खाल्ल्यास मेंदूचे कार्य सुधारते, कारण त्यामध्ये ओमेगा-३ फॅटी अॅसिड आणि अँटीऑक्सिडंट्स असतात. विशेषतः अक्रोड आणि बदाम मेंदूच्या आरोग्यासाठी फायदेशीर मानले जातात. तसेच झायफ्रूट्समुळे शरीराची रोगप्रतिकारक शक्ती वाढण्यास मदत होते, त्यामुळे सर्दी-खोकल्यासारख्या आजारांपासून संरक्षण मिळू शकते. झायफ्रूट्स हृदयाच्या आरोग्यासाठीही उपयुक्त असतात.

त्यामधील चांगले फॅट्स आणि फायबर रक्तातील खराब कोलेस्ट्रॉल कमी करण्यास मदत करतात, ज्यामुळे हृदयविकाराचा धोका कमी होऊ शकतो. तसेच झायफ्रूट्स पचनक्रिया सुधारण्यास मदत करतात, कारण त्यामध्ये फायबरचे प्रमाण जास्त असते. काही झायफ्रूट्स, जसे की मनुका आणि खजूर, शरीरातील हिमोग्लोबिन वाढवण्यासाठी उपयोगी ठरतात. त्यामुळे अशक्तपणा कमी होण्यास मदत होते. याशिवाय झायफ्रूट्स त्वचा आणि केसांच्या आरोग्यासाठीही फायदेशीर आहेत. त्यामधील अँटीऑक्सिडंट्स त्वचेचे संरक्षण करतात आणि त्वचा निरोगी ठेवण्यास मदत करतात.

बाजारात मिळणारा भेसळयुक्त कलिंगड कसा ओळखाल? जाणून घ्या 'या' सोप्या टिप्स

सध्या भेसळीची समस्या सर्वच अन्नपदार्थांवर परिणाम करत आहे. काही व्यापारी कलिंगड लवकर पिकवण्यासाठी आणि आतून लाल दिसण्यासाठी इंजेक्शनचा वापर करत असल्याचा इशारा तज्ज्ञांनी दिला आहे. भेसळयुक्त कलिंगड खाल्ल्याने आरोग्याच्या समस्या निर्माण होण्याचा धोका असल्याचे ते सुचवतात. या संदर्भात, कलिंगड खरेदी करताना, ते नैसर्गिक आहे का? की भेसळयुक्त? आता ते कसे ओळखायचे ते जाणून घेऊया. यावर्षी उन्हाची तीव्रता अधिक असणार आहे. एप्रिल महिन्यापूर्वीच दिवसाचे

तापमान वाढत आहे. या उष्णतेपासून आराम मिळवण्यासाठी अनेक लोक ताक, नारळपाणी आणि उसाचा रस यांसारखे थंड पेये तसेच शरीराला थंडावा देणारी फळे सेवन करत आहेत. उष्णतेपासून आराम देणाऱ्या फळांमध्ये कलिंगडचा क्रमांक लागतो. त्यात पाण्याचे प्रमाण जास्त असते आणि त्यात फायबर, पोटॅशियम, कॉल्शियम, मॅग्नेशियम, व्हिटॅमिन ए आणि

व्हिटॅमिन सी सारख्या पोषक घटकांचा समावेश असतो. त्यामुळे लहान मुलांपासून ते प्रौढांपर्यंत सर्वजण हे फळ मोठ्या आनंदाने खातात. पण, भेसळीची समस्या सध्या सर्वच अन्नपदार्थांवर परिणाम करत आहे.

काही व्यापारी कलिंगड लवकर पिकवण्यासाठी आणि आतून लाल दिसण्यासाठी इंजेक्शनचा वापर करत असल्याचा इशारा तज्ज्ञांनी दिला आहे. असे भेसळयुक्त कलिंगड खाल्ल्याने आरोग्याच्या समस्या निर्माण होण्याचा धोका असल्याचे ते

सुचवतात. या संदर्भात, भारतीय अन्न सुरक्षा आणि मानक प्राधिकरण (FSSAI) ने कलिंगड खरेदी करताना ते नैसर्गिक आहे की भेसळयुक्त आहे हे ओळखण्यास मदत करण्यासाठी काही सोप्या टिप्स दिल्या आहेत.

कलिंगड भेसळयुक्त आहे की नाही... ओळखण्यासाठी खास टिप्स

बाजारातून कलिंगड खरेदी करताना, प्रथम एक लहान तुकडा कापायला सांगा. नंतर, एक लहान कापसाचा गोळा किंवा टिशू पेपर घ्या आणि तुकड्याच्या आतील बाजूस हलकेच घासून घ्या.

हिंदु जनजागृती समिती आणि वारकरी संप्रदायाचा मोठा विजय! वारकरी संप्रदायाची बदनामी करणारे 'ईडुला' नाटक अखेर स्थगित

★ मंत्री उदय सामंत यांची निर्मात्यांना कडक तंबी; नाव, पात्रे आणि संकल्पना बदलण्याचे आदेश ★

मुंबई रत्नागिरी : वारकरी संप्रदाय, संत परंपरा आणि विठ्ठल भक्तीची घोर विटंबना करणाऱ्या 'ईडुला' या नाटकाचे सादरीकरण राज्यभर वादंग निर्माण झाल्यानंतर अखेर स्थगित करण्यात आले आहे. राज्याचे उद्योग व मराठी भाषा मंत्री तथा रत्नागिरीचे पालकमंत्री ना. श्री. उदयजी सामंत यांनी या प्रकरणाची गंभीर दखल घेत निर्मात्यांची कडक शब्दांत 'कानउघडणी' केली. त्यानंतर नाटकाच्या निर्मात्यांनी हे नाटक सद्यस्थितीत थांबवण्याचा आणि नाव, कथानक व पात्रांच्या नावांमध्ये बदल करण्याचा निर्णय लेखी स्वरूपात दिला आहे.

नेमके प्रकरण काय? : रत्नागिरी येथील स्वातंत्र्यवीर सावरकर नाट्यगृहात ६४ व्या महाराष्ट्र राज्य हौशी मराठी नाट्य स्पर्धेच्या अंतिम फेरीत निमार्ता श्री. जयप्रकाश पाखरे, वीरशैव समाज, लांजा निर्मित श्री.

अमोल रेडीज लिखित आणि दिग्दर्शित अमोल रंगयात्रीतर्फे (लांजा) 'ईडुला' हे नाटक सादर झाले होते. हे नाटक पाहिल्यानंतर हिंदु जनजागृती समिती आणि वारकरी संप्रदायाचे कार्यकर्ते संतापले. नाटकात वारकरी भक्तांना चक्क 'हत्यारे' म्हणून दाखवून संप्रदायाची प्रतिमा मलिन करण्याचा जाणीवपूर्वक प्रयत्न झाल्याचे समोर आले.

मंत्र्यांचा हस्तक्षेप आणि कडक सूचना ! : विषयाचे गांभीर्य लक्षात घेऊन हिंदु जनजागृती समितीचे महाराष्ट्र आणि छत्तीसगड राज्य संघटक श्री. सुनील घनवट, श्री सतीश सोनार व श्री रवी नलावडे यांनी मुंबईत मंत्री उदय सामंत यांची भेट घेऊन सविस्तर निवेदन दिले. या वेळी ना. सामंत यांनी तात्काळ नाटकाच्या निर्मात्यांना

भ्रमणभाषवरून संपर्क साधला आणि संतांच्या नावाने चाललेला हा अनाचार थांबवण्याचे आदेश दिले. 'नाटकाचे नाव बदला, पात्रांना दिलेली संतांची नावे हटवा आणि वारकरी संप्रदायाला हिंसक दाखवणारी संकल्पना त्वरित बदला,' अशा कडक सूचना मंत्र्यांनी दिल्या.

निर्मात्यांची लेखी मागार: मंत्र्यांच्या भूमिकेनंतर, नाटक निमार्ते 'वीरशैव

समाज, लांजा' यांनी हिंदु जनजागृती समितीला लेखी पत्र दिले आहे. यात त्यांनी म्हटले आहे की, 'वारकरी संप्रदाय आणि समितीने घेतलेल्या आक्षेपांचा आदर राखून आम्ही हे नाटक थांबवत आहोत. आक्षेपार्ह प्रसंग आणि नावांमध्ये आवश्यक बदल करूनच पुढील सादरीकरण केले जाईल.'

नाटकातील अत्यंत संतापजनक

आणि आक्षेपार्ह भाग :

१. विठ्ठलाचे नाव घेणारे दाम्पत्य १० निष्पाप पाहुण्यांची हत्या करते, असे दाखवून वारकरी भक्तांना गुन्हेगार ठरवण्यात आले.

२. नाटकातील पात्रांना 'तुका', 'जना' आणि 'नामा' अशी संतांची नावे देऊन त्यांच्या हातून खून होताना दाखवले, जो वारकरी संतांचा मोठा अपमान आहे.

३. आई (जना) ही विठ्ठल नामात बेभान होऊन आपल्याच मुलाची (नामा) हत्या करते, असे अघोरी दृश्य दाखवून समाजाची दिशाभूल करण्यात आली.

'अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या नावाखाली आमच्या श्रद्धास्थानांची विटंबना कदापि खपवून घेतली जाणार नाही. मंत्री उदय सामंत यांनी वारकऱ्यांच्या भावना समजून घेऊन तातडीने जी कारवाई केली, त्याबद्दल आम्ही त्यांचे अभिनंदन करतो.'

पं. अजितकुमार कडकडे यांची भव्य 'संगीत रजनी' बोरीवलीत!

मुंबई : भक्तीगीतांच्या सुमधुर सादरीकरणाने आणि भावस्पर्शी गायनशैलीने रसिकांच्या मनावर अधिराज्य गाजवणारे प्रख्यात ज्येष्ठ गायक, गानसम्राट गोमंतक पद्मविभूषण पुरस्कार सन्मानित पं. अजितकुमार कडकडे यांची विशेष 'संगीत रजनी' दिनांक १८ मार्च, रोजी, रात्री ८.३० वा बोरीवली येथे आयोजित करण्यात आली आहे.

पं. अजितकुमार कडकडे यांच्या चाहत्यांची 'पं. अजितकुमार कडकडे संगीत रजनी' व्हावी इच्छा होती, हीच भावना लक्षात घेऊन दर्शन क्रिएशन्स आणि शु-हर्ष इंटरप्राइझेस यांनी पुढाकार घेत

पंडितजींना विनंती केली असता त्यांनी रसिकांसाठी आनंदाने होकार दिला, असे आयोजक समीर बापडेंकर यांनी सांगितले.

हा बहुप्रतीक्षित कार्यक्रम प्रबोधनकार ठाकरे नाट्यगृह, बोरीवली येथे बुधवार, १८ मार्च रोजी रात्री ८.३० वाजता सादर होणार आहे. 'पं. अजित कडकडे संगीत रजनी मध्ये पंडितजींच्या अवीट गोडीच्या रचना प्रत्यक्ष ऐकण्याची संधी रसिकांना मिळणार असल्याचे आयोजक समीर बापडेंकर यांनी सांगितले.

या कार्यक्रमाचे औघवते आणि अभ्यासपूर्ण निरूपण अनघा मोडक करणार असून, संपूर्ण रजनी भक्तीरस, भावस्पर्शी अभिव्यक्ती आणि सुरेल सादरीकरणाने सजलेली असेल. अशा दुर्मिळ आणि उच्च दर्जाच्या कार्यक्रमांची संधी क्वचितच लाभत असल्याने रसिकांनी या सशुल्क संगीत सोहळ्याचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन आयोजकांकडून करण्यात आले आहे.

मुंबई महानगरपालिका 'एफ' नॉर्थ विभागाचे आरोग्य अधिकारी आणि लायसन विभागाचे अधिकारी यांच्यावर कारवाई करण्याची मागणी

मुंबई (प्रतिनिधी) : मुंबई महानगरपालिका 'एफ' नॉर्थ यांच्या हद्दीत असलेल्या खानपान विभाग हेल्थ डिपार्टमेंट यांच्या संरक्षणात बेकायदेशीररित्या मेडिकल क्षेत्रातील लॅब डिस्पेन्सरीज आणि हॉटेल ए वन समोसा आणि विभागातील पिज्झा सेंटर बेकायदेशीर सूट देण्यात आली आहे.

मुंबईतील एवन समोसा प्रसिद्ध समोसा डीएस हायस्कूल समोर सायन सिंधी कॉलनी येथे सायन मुंबई २२ येथील प्रसिद्ध समोसा चालक बिनधास्त हॉटेलच्या बाहेर टेबल खुर्च्या मांडून हेल्थ डिपार्टमेंटच्या सहकार्याने व्यवसाय करत आहे. याबाबत पालिकेच्या इमारत विभागालाही सदर बाबतीत तक्रारी करण्यात आल्या परंतु सदर एवन समोसा याच्यावर कोणतीच कारवाई कोणी केली नाही. हॉटेलच्या बाहेर आणि एवन समोसा हॉटेल हॉटेलच्या जागे बाहेर समोसे विक्रीसाठी टेबल खुर्च्या लावून विकण्यात येत आहे त्यांची जागा आत असताना बाहेर का लावले जात आहेत. परंतु या सर्वांना मुंबई महानगरपालिका एफ नॉर्थ लायसन विभाग, आणि हेल्थ विभाग यांचे अधिकारी यांच्याशी संगणमत करून बिनधास्त धंदा करण्यात येत आहे परंतु पालिकेचे अधिकारी कारवाई करत नाहीत तर दुसरीकडे सायन स्टेशन जवळ असलेला नीलम बियर बार या जागी या दुकानात इमारतीच्या आतील पिलर कापून त्यांना पुन्हा प्लास्टर करून आतील किचन दुसऱ्या जागेवर स्थानांतर पालिकेला कोणतेही सूचना न देता बेकायदेशीररित्या करून हॉटेलच्या जागी डोमिनोज पिज्झा सेंटर चालू जेथे एक छोटी खिडकी होती त्या ठिकाणी पाच बाय पाच चे मोठे शटर लावून त्या ठिकाणी काचेच्या दरवाजा लावण्यात आलेला आहे त्यांना हेल्थ विभागाने परवानगी दिली आहे इटिंग लायसन त्यांना देण्यात आले आहे. डोमिनोज पिज्झा वर एवढी मेहरबानी कशाकरिता याचे उत्तर पालिका

अधिकार्यांनी दिले तर अति उत्तम याच प्रकारे सायन जैन सोसायटी येथील जय हिंद लेबोरेटरीज यांना हेल्थ विभागाने अशाच प्रकारे काही गैरव्यवहार करून हेल्थ सर्टिफिकेट दिले असल्याची लोकांची माहिती आहे. याबाबत आमच्या प्रतिनिधीने सदर बाबत हेल्थ सर्टिफिकेट कोणत्या आधारेने आपण दिले आहे याची माहिती मागितली परंतु त्याची माहिती देण्यात आली नाही. याबाबत अपील करण्यात आले परंतु त्यातही ती माहिती देण्यात आली नाही जय हिंद लॅब सेंटर चालकांनी सदर परवानगी घेण्यासाठी कधी पत्रव्यवहार केला या सर्व पत्रा व्यवहारांची माहिती मागण्यात आली होती परंतु ती देण्यात आली नाही अशाच प्रकारे हेल्थ विभागाच्या गैर कारभारामुळे संपूर्ण अर्थ विभागामध्ये मोठ्या प्रमाणात भ्रष्टाचार होत असल्याच्या तक्रारी येत आहेत छोट्या छोट्या काम हेल्थ विभागाचे अधिकारी करण्यास टाळाटाळ करत असतात अनेकांच्या लाईनी एफ नॉर्थ महानगरपालिकेच्या कार्यालयाच्या येथे जमलेल्या असतात लहान मुलांच्या नावात बदल लहान मुलांच्या नावात चुका असे अनेक प्रश्न असताना त्यांना मात्र वारंवार सतावले जात आहे असे अनेकांनी परिसरातील लोकांनी सांगितले याबाबत प्रशासनाने गंभीरतेने लक्ष देऊन विभागातील भ्रष्ट अधिकारी आणि कर्मचारी यांच्यावर कारवाई करावी अशी मागणी सध्या जोर पकडून लागली आहे हेल्थ विभागाचे काही अधिकारी या सर्वांमध्ये गपचूप पणे गैरव्यवहार करत असल्याच्या अनेक तक्रारी येत असतानाही याबाबत प्रशासनाने माहिती घेऊन कारवाई करावी ही विनंती स्थानिक समाजसेवकांनी केली आहे.

धारावी सोशल नगर येथील नाल्याच्या जागेवर अनधिकृत बांधकाम करून दुकान बांधणाऱ्या वर कारवाई करण्याची मागणी

मुंबई (प्रतिनिधी) : धारावीतील प्रभाग क्रमांक १८५ येथे असलेल्या एमजे रोड वर असलेल्या सोशल नगर झोपडपट्टी परिसरात मारिया मा मंदिराच्या समोर असलेल्या झोपडपट्ट्यांचे नाला रुंदीकरण करण्याच्या दृष्टीने नाल्यावरील दुकान आणि मकान यांचे स्थलांतर करून त्यांना इतर इमारतीमध्ये दुकान आणि घर देण्यात आलेले आहे. याच प्रकारे सोशल नगर नाला येथील अनेक रहिवाशांचे नेत्रा वाला बिल्डिंग आणि अन्यत्र नाल्यावरील रहिवाशांचे शिफ्टिंग करण्यात आले आहे त्यांना नाल्याच्या जागेबद्दल चित्र तर घर मिळाले आहे. ज्याचे घर असेल त्यांना घर मिळाले

आहे तर ज्याचे दुकान असतील त्यांना दुकान हे मिळालेले आहे. परंतु नाल्यावर असलेल्या झोपड्या आणि दुकान धारकांना शिफ्टिंग मिळालेले आहे त्यांना दुकानाच्या बदल्यात दुकान आणि घराच्या बदल्यात घर मिळालेले आहे परंतु सरकारची ही जागा मोकळी असल्याचे लक्षात आल्याने एकीकडे सरकारकडून योजनेचा फायदाही मिळवायचा आणि दुसरीकडून जबरदस्ती बेकायदेशीर बांधकाम करत त्या जागेवर दुकान ही बांधायचे असे काम परिसरात सुरू आहे याबाबत परिसरातील एका अज्ञात महिलेने सदर अनधिकृत बांधकामात बाबत आवाज उठविला तिने सांगितले की सरकारची योजना

मिळाली घर मिळाले दुकान मिळाला शिफ्टिंग मिळाले तरी मात्र दुसऱ्याच्या जागेवर येऊन घरामध्ये लोखंडी अँगल घुसवून जबरदस्ती दादागिरी करून पालिकेच्या काही अधिकाऱ्यांना हाताशी धरून बिनधास्त अनधिकृत बांधकाम करत आहेत. याबाबत आम्ही पालिका आयुक्तांना पत्र दिले आहे आणि कारवाई करण्याची मागणी केली आहे लवकरात लवकर कारवाई करावी अशी मागणी परिसरातील नागरिकांनीही केली आहे असे या महिने ने सांगितले आहे याबाबत ताबडतोब सदर बेकायदेशीर बांधकाम केलेले बांधकाम ताबडतोब पाडली जावी आणि जागा मोकळी करावी अशी मागणी सध्या जोर पकडत आहे.

देशभरात गॅस सिलेंडरच्या किंमतीत वाढ

मुंबई : देशभरात घरगुती आणि व्यावसायिक दोन्ही गॅस सिलेंडरच्या दरात दरवाढ करण्यात आली आहे. घरगुती वापराचा १४.२ किलोच्या सिलेंडरचे दर ६० रुपयांनी वधारले असून व्यावसायिक वापराच्या सिलेंडरच्या किंमतीत ११५ रुपयांची वृद्धी करण्यात आली आहे. देशात घरगुती स्वयंपाक गॅस सिलेंडरच्या किंमतीत ६० रुपयांची वाढ करण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे, १९ किलोच्या व्यावसायिक एलपीजी सिलेंडरच्या किंमतीतही ११५ रुपयांची वाढ करण्यात आली आहे. या वाढीचा थेट परिणाम हॉटेल, रेस्टॉरंट आणि लहान व्यावसायिक आस्थापनांवर होणार आहे. मिळालेल्या माहितीनुसार, दिल्लीमध्ये १४.२ किलो घरगुती एलपीजी सिलेंडरची किंमत ८५३ रुपयांवरून ९६८ रुपये झाली आहे. मुंबईमध्ये घरगुती सिलेंडरची नवीन किंमत ९१२.५० रुपये झाली असून पूर्वी ती ८५२.५० रुपये होती. तर चेन्नईमध्ये किंमत ८६८.५० रुपयांवरून ९२८.५० रुपये झाली आहे. हे सुधारित दर लागू झाले आहेत.

विक्रोळी येथील अनधिकृत बांधकामावर कारवाईची मागणी

कॉन्ट्रक्टर घरमालक हाजी ममद हनीफ सिद्दिकी, मेहराज सिद्दिकी यांचे सदर बांधकाम होत असताना दिलेली तक्रार देऊनही सहा महिने होऊनही कारवाई नाही

मुंबई (प्रतिनिधी) : पालिका एस वार्ड यांच्या हद्दीत कॉन्ट्रक्टर बंदी आलम चे बेकायदेशीर बांधकाम ३ माळ्याचे व्यावसायिक दुकान, AMC, AE, Do, कारवाई करतील का? सुनजामा मज्जिद गल्ली हरियाली विजय व्हिलेज टागोरनगर ग्रुप नं२ विक्रोळी पूर्व मुंबई येथे पालिका अधिकाऱ्यांना तक्रारी देऊन पाच महिने होऊ नये कारवाई नाही यस वार्ड महानगरपालिकेचे सहाय्यक पालिका आयुक्त या अनधिकृत बांधकामावर कारवाई करावी अशी मागणी परिसरातून रहिवाशी करत आहेत

जवळ, कुरेशी मटन शॉप याच्यासमोर टागोर नगर ग्रुप नंबर दोन विक्रोळी पूर्व हरियाली व्हिलेज मुंबई ८३ येथे जुन्या व्यावसायिक गाळ्याचे बेकरीचे बेकायदेशीर बांधकाम दोन माळ्याचे सुरू आहे सदर बेकायदेशीर बांधकाम याचा कॉन्ट्रक्टर भद्रा आलम आणि त्याचे कामगार करत आहेत घरमालक हाजी भाई यांनी मुंबई महानगरपालिकेची कोणतीही परवानगी न घेता नियमबाह्य वाढीव माळ्याचे बेकायदेशीर बांधकाम सुरू केले आहे बाराशे स्ववेअर फुटाचे सदर अनधिकृत बांधकाम दोन दुकानाचे असून याबाबत मुंबई महानगरपालिकेला ऑनलाईन तक्रारीद्वारे सूचित करण्यात आलेले आहे याबाबत मुंबई महानगरपालिका कंट्रोल कार्यालय १९१६ यांनी सदर तक्रार नोंद घेऊन तक्रार क्रमांक : ०७२३१०९९१२ यास वार्ड महानगरपालिका कार्यालय असा नोंदवून घेतलेला आहे याबाबत पुन्हा लेखी तक्रार सहाय्यक पालिका आयुक्त आणि सहाय्यक अभियंता दिलेल्या आहेत सदर बेकायदेशीर बांधकाम थांबवून सदर बांधकामाला स्टॉप वर्क ची नोटीस देऊन सदर कॉन्ट्रक्टर घरमालक यांच्यावर एमआरटीपी लावण्याची मागणी करण्यात येत आहे.

छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जयंतीनिमित्त धारावी पोलीस ठाण्यासमोर स्थानिक रहिवासी आणि शिवनेरी रहिवासी सेवा संघ यांनी शिवजयंती उत्सव साजरा केला. यावेळी विभागातील मान्यवर व्यक्ती आणि नागरिकांनी, पदाधिकारी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

सरकारच्या विरोधात जोरदार घोषणाबाजी करत रिपब्लिकन पक्षाचा (खोरिपा) आझाद मैदानावर धडक मोर्चा

मुंबई : जनतेच्या विविध मागण्यांच्या सोडवणूकीसाठी आझाद मैदान मुंबई येथे काढण्यात आलेल्या मोर्चात रिपब्लिकन पक्षाच्या (खोरिपा) वतीने राज्य सरकारच्या विरोधात जोरदार घोषणाबाजी करण्यात आली राज्याच्या अर्थसंकल्पातील १५ निधी अनुसूचित जातीसाठी राखीव ठेवण्यात यावा असा शासन निर्णय दि २१ जून १९७९ रोजी राज्य सरकारने काढला होता. विविध मागण्यांच्या सोडवणूकीसाठी पक्षाच्या महाराष्ट्र प्रदेशच्या वतीने विधिमंडळ अर्थसंकल्पीय अधिवेशनावर धडक मोर्चा काढण्यात आला.

हे मासिक पत्र मुद्रक, प्रकाशक चंद्रशेखर लिंगय्य स्वामी द्वारा विश्वात्मक सामाजिक सेवा ट्रस्ट के लिए सोमानी प्रिंटिंग प्रेस, युनिट नं.४, ग्राउंड फ्लोर, एन.के. इंडस्ट्रीयल इस्टेट, आरे रोड, प्रवासी इंडस्ट्रीयल इस्टेट के पास, गेट नं. २, गोरेगांव (पूर्व), मुंबई-४०००६३ से मुद्रित कराकर एवं रुम नं. ३, महात्मा गांधी चाल, ९० फिट रोड, धारावी पोलीस स्टेशन के सामने, धारावी, मुंबई- ४०००१७ से प्रकाशित किया. संपादक : चंद्रशेखर लिंगय्य स्वामी (+91 9870687192), व्हॉट्सअप नंबर- +91 7303557477 (RNI No.:MAHBIL/2019/79644) मुख्य कार्यालय : गाळा क्रमांक १५, पहिला माळा, महानगरपालिका रिटेल मार्केट, वसंतराव नाईक मार्ग, ओम शिव साई हाउसिंग सोसायटी, ओमकार स्ववेअरच्या बाजूला सायन (पूर्व) मुंबई ४०००२२. नवी मुंबई संपर्क कार्यालय: डॉ. रीना अग्रवाल मानद संपादक - शॉप क्र.१, ट्रायटन मेडोज, सेक्टर-८, प्लॉट क्र.१४, सीसर्स आणि नॉइज सलून जवळ, सानपाडा, नवी मुंबई. उप संपादक : गीताताई स्वामी ◦ Email- vishwatmaklokswamivarta@gmail.com ◦ (प्रकाशित बातम्या/लेखांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. सर्व वाद मुंबई न्यायकक्षेत)